HANUŠOVSKÉ noviny

1 číslo • ročník XVIII • február 2020

V tomto čísle:

PREDSTAVUJEME
Kancelária prvého kontaktu na mestskom úrade

Str. 16

PÝTAME SA...
...PhDr. Magdalény Mydlovej, odbornej garantky Komunitného centra v Hanušovciach nad Topľou
Ako pracuje komunitné centrum?

Str. 18

INTERVIEW
„MNOHÍ HANUŠOVČANIA SI EŠTE STÁLE NEUVEDOMUJÚ, ŽE SÚ OPRÁVNENÝMI DEDIČMI VZÁCNYCH HISTORICKÝCH PAMIATOK, KTORÉ SÚ NAJVÄČŠÍM NOSNÝM PILIEROM BUDÚCNOSTI ICH POTOMKOV.“
Rozhovor s Ing. Samuelom Brussom, vedúcim organizačnej jednotky Kaštieľ Hanušovce nad Topľou Krajského múzea Prešov

Str. 20

BENEFIČNÉ PODUJATIE - POMOC PRE ĽUDÍ PO VÝBUCHU PLYNU

Počas vianočného trhu sme sa s predstavom, zástupcom a s ďalšími spolupracovníkmi rozhodli zrealizovať pomoc ľuďom v ťažkej životnej situácii po výbuchu plynu v Prešove. Teším sa, že počas podujatia bolo cítiť ducha spolupatričnosti s tými, ktorých zasiahla krutá tragédia. Je skvelé, že bolo mnoho darcov, ktorí pomohli svojimi dobrovoľnými príspevkami za vianočný punč. Za niekoľko hodín sa podarilo zozbierať 2.911,84 EUR, ktoré boli odoslané tým, ktorých tragédia zastihla.

Srdečne ďakujem všetkým darcom a všetkým, ktorí obetovali svoj voľný čas a pomáhali pri príprave dobročinného nealkoholického punču v kuchyni materskej školy, pri jeho doprave na trh a pri jeho predaji.

Štefan Straka
primátor mesta

HISTÓRIA I SÚČASNOSŤ SLOVENSKÉHO RYBÁRSKEHO ZVÄZU V NAŠOM MESTE

Str. 31

HANUŠOVSKÁ FUTBALOVÁ MINILIGA

Str. 34

Pred niekoľkými rokmi uprostred zimy naposledy vydýchla moja babka Terezka. Dodnes mám v mysli okrem smútku z odchodu starej mamy i spomienku na to, ako chladno bolo počas pohrebného obradu v dome smútku/nádeje. Viacero pozostalých i kvôli tomu potom ochorelo a strávilo niekoľko týždňov v posteli s horúčkami. Aj táto skúsenosť a podnety od občanov mesta boli pre mňa a spolupracovníkov impulzom, aby sa pripravil projekt a zabezpečili potrebné financie pre obnovu budovy. Preto som veľmi rád, že v roku 2019 sa podarilo túto výzvu vyriešiť.Takto Dom smútku/nádeje môže pre potreby verejnosti slúžiť v podobe umožňujúcej dôstojnú poslednú rozlúčku v kultivovanom prostredí, kde sa už ľudia nebudú triasť od zimy. Pri objekte sa tiež postavili toalety, ktoré v areáli cintorína dlhodobo veľmi chýbali. Verím, že nielen táto, ale aj ďalšie investície pomôžu tomu, aby sa postupne zlepšovali podmienky pre život v meste.

Ukážky niektorých aktivít v období október 2019 – január 2020:

Zrealizované projekty

Dom smútku/nádeje

Budova prešla komplexnou obnovou. Uskutočnilo sa jej zateplenie, vymenili okná, vykurovacie telesá či elektrické rozvody. Interiér a fasáda ožili, keďže prešli nafarbením a inými úpravami (napr. obložením tzv. odvetranou fasádou – použil sa materiál Fundermax). Inštalovali sa nové svietidlá, bleskozvody a viaceré iné práce. Okrem toho sa pri objekte vybudovali toalety pre dámy, pánov a imobilných. Pre ľudí na vozíčkoch bude počas jari 2020 dokončený bezbariérový prístup. Rád by som tiež zabezpečil financie pre výrobu nových lavíc do hlavnej sály. Tie, ktoré sú teraz v užívaní, by mali byť potom presunuté do vedľajšej miestnosti, ktorá je využívaná hlavne počas väčších pohrebov. Dielo v hodnote 156.964,71 EUR bolo financované z 2 zdrojov (vláda SR – 67.000 EUR a mesto Hanušovce nad Topľou – 89.964,71 eúr). Stavebné práce uskutočnila firma ATEX OK so svojimi subdodávateľmi (napr. Milan Socha ml. a Milan Socha st.). Pri vybraných stavebných úpravách, upratovaní a vybavení budovy pomáhali zamestnanci mestského úradu a dobrovoľníci. Projekt stavby pripravil projektant Tomáš Velebír. Stavebný dozor mal na starosti Ján Velebír.

Stav pred a po rekonštrukcii

Výstavba toaliet pri dome smútku/nádeje

Oprava miestnych komunikácií

Opravu chodníka na Štúrovej ulici a cesty v časti Kamenec uskutočnila v hodnote 8. 728,80 EUR firma Minard Slovakia s.r.o. Opravu výtlkov zrealizovali zamestnanci Mestského úradu v Hanušovciach nad Topľou. Financovanie prác sa uskutočnilo z prostriedkov mesta.

Štúrova ulica - chodník

Bukovské, časť Kamenec – cesta

Oprava výtlkov na rôznych uliciach

Vybudovanie cesty k materskej škole/zdravotnému stredisku a prístupu k dennému stacionáru

Práce uskutočnila firma Minard Slovakia, s.r.o. Výška nákladov: 21.245,93 EUR. Zdroj financovania: mesto Hanušovce nad Topľou.

Stav pred a po rekonštrukcii

Budova základnej umeleckej školy

ZUŠ sa už zaodela do krajšieho a hrejivejšieho šatu. V 1. etape stavebných prác sa uskutočnila nadstavba budovy (dodávateľ prác: HSV Trade s.r.o.). V 2. etape prebehlo zateplenie objektu, farbenie fasády a výmena kotla (firma : spoločnosť Tesar - Dach s.r.o). Celkové náklady – 176.752,04 EUR. Zdroje financovania: vláda SR (60.000 EUR), Environmentálny fond (80.000 EUR), mesto Hanušovce nad Topľou (27.541,51 EUR) a základná umelecká škola (9.210,53 EUR).

Stav pred a po rekonštrukcii

Prebiehajúce projekty

Rekonštrukcia domu kultúry – 1. etapa

V tejto fáze stavebných prác sa uskutočnilo hlavne zateplenie budovy, farbenie fasády, oprava stien, strechy, inštalácia vzduchotechniky, bezbariérového prístupu pre imobilných a výmena okien, radiátorov a kotlov (dodávateľ prác: firma Euro-building, a.s.). Celkové náklady vyše 668.000 EUR. Zdroje financovania: 1. EÚ fondy: Operačný program Kvalita životného prostredia; 2. mesto Hanušovce nad Topľou (5 %). V dome kultúry funguje fitnescentrum Spartan, komunitné centrum a informačné centrum mladých. Slúži tiež pre potreby folklórnych súborov Vargovčan, Vargovčanik a Vargovčanček. V závere decembra 2019 bola táto stavba otvorená pre realizáciu kultúrnych a spoločenských podujatí. Mesto Hanušovce nad Topľou sa usiluje o zabezpečenie financií pre uskutočnenie 2. etapy rekonštrukcie. V rámci nej sa plánuje

komplexná obnova prístupového schodiska do budovy, vestibulu, hlavnej sály a vytvorenie tréningovej sály pre tanečníkov/umelcov a zázemia pre nich (napr. šatne, toalety, spoločenská miestnosť).

Stav pred – ukážky

Stav po ukončení 1. etapy prác

Mestský úrad - pokračovanie v kultivácii priestorov

Veľmi sa mi páči ako môj spolupracovník - prednosta Slavko Karabinoš zušľachťuje okrem iného i prostredie mestského úradu. Som rád, že má kreatívneho ducha, zmysel pre inovácie a ochotu načúvať hlasu občanov mesta. Pri jeho aktuálnom tvorení (čo sa týka histórie) mu radil a pomáhal Samuel Bruss. Vydarenú montáž lavíc, tabúľ a fotoobrazov zrealizovali môj zástupca Jožko Varga a jeho tím dobrovoľníkov: Miloš Kmec, Števo Varga a Janko Kmec.

Obnova telocvične základnej školy

Pokračuje premena telocvične základnej školy. V závere roku 2019 sa uložila nová podlaha a vymaľoval sa strop a steny. Počas januára - februára 2020 sa dokončí inštalácia vzduchotechniky. Tiež sa vytvorí bezpečnostný obklad stien a vytvoria sa miesta na sedenie pre hráčov a divákov.

Okolie Malého kaštieľa – úprava priestorov pre konanie spoločenských podujatí

Betlehem a živý vianočný stromček

Schválené žiadosti o dotáciu

Zberný dvor

Ministerstva životného prostredia SR došla počas jesene výborná správa. Mestu Hanušovce nad Topľou bol totiž schválený príspevok vo výške 240.424,73 EUR na výstavbu zberného dvora. Dvor bude slúžiť na podporu triedeného zberu odpadu. Príspevok sa použije napr. na rekonštrukciu plechovej haly, prístupovej cesty, spevnených plôch a výmenu oplotenia. Tiež sa zakúpi mechanizácia, ktorá bude využitá v rámci zberného dvora. Som veľmi rád, že do tohto chátrajúceho areálu pod železničným viaduktom sa tak vdýchne nový život a podporí sa ochrana životného prostredia.

Ľadová plocha

Miroslav Šatan, prezident Slovenského zväzu ľadového hokeja, krátko po Mikulášovi oficiálne na tlačovej konferencii oznámil úžasnú správu, že mesto Hanušovce nad Topľou uspelo so svojou žiadosťou/projektom o vybudovanie ľadovej plochy! V priebehu roka 2020 tak bude v areáli ZŠ vytvorená ľadová plocha (rozmery: 40 m x 20 m) s chladením a mantinelmi. Súčasťou dodávky bude aj rolba na úpravu ľadu. Celková investícia SZĽH bude približne vo výške 300.000 EUR. Mesto Hanušovce nad Topľou plánuje so svojimi donormi a partnermi zastrešenie ihriska do 2 rokov od inštalácie plochy.

Spracoval Štefan Straka – primátor mesta
Foto: Štefan Straka

Povinnosť čipovania psov

Od 1. novembra 2019 musia byť všetky psy nad 12 týždňov čipované. V súlade s § 19 ods.11 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov majú totiž vlastníci psov chovaných na území Slovenskej republiky povinnosť zabezpečiť trvalé označenie psa/psov podľa § 19 odseku 9 zákona č.39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov transpondérom (čipom), pred prvou zmenou vlastníka psa, najneskôr však do 12 týždňov veku psa a uviesť identifikačné údaje psa a údaje o vlastníkovi psa v centrálnom registri spoločenských zvierat. Podľa uvedeného zákona o veterinárnej starostlivosti môže zviera transpondérom (čipom) označiť len súkromný veterinárny lekár. Za trvalé označenie psa podľa §19 odseku 9 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov je súkromný veterinárny lekár oprávnený požadovať úhradu najviac 10 EUR. Podľa § 48 ods.1 citovaného zákona v znení neskorších predpisov orgán veterinárnej správy uloží fyzickej osobe pokutu 50 EUR, ak nezabezpečí na svoje náklady toto trvalé označenie psa. Zároveň je vlastník psa povinný pri zmene vlastníka a úhyne nahlásiť do 21 dní odo dňa zmeny vlastníka údaje o novom vlastníkovi, resp. nahlásiť úhyn psa do Centrálneho registra spoločenských zvierat prostredníctvom súkromného veterinárneho lekára. Ak majiteľ psa odmietne dať začipovať, veterinárny lekár ho v prípade potreby nesmie ošetriť, inak môže od Štátnej veterinárnej a potravinovej správy (ako kontrolného orgánu) dostať pokutu od 1750 € do 20.000 €. Výnimku tvoria iba prípady, ak zvieraťu ide o život (napríklad v dôsledku úrazu). Pokuta hrozí aj majiteľovi psa, ktorý túto povinnosť zanedbal, avšak táto pokuta je príjmom mesta.

Stretnutie s jubilantmi

Tak ako to býva zvykom každoročne v októbri pri príležitosti Mesiaca úcty k starším, aj tohto roku MsKS v osobe Ľubice Tomkovej pod záštitou primátora mesta Štefana Straku 24. októbra 2019 uvítalo v priestoroch Stodolienky v reštaurácii U Hricka jubilujúcich dôchodcov v roku 2019. Primátor mesta im poďakoval za celoživotnú prácu vrátane zveľaďovania nášho mesta. Zároveň prítomných oboznámil s aktualitami o tom, čím mesto žilo na sklonku roka 2019.

Zatváranie brány archeoparku

Uskutočnilo sa 25. októbra 2019. Predtým však ešte podľa hrubého odhadu múzejníkov stihlo ňou prejsť takmer tisíc návštevníkov. Stalo sa tak aj vďaka krásnemu jesennému počasiu, ktoré si poriadne užili najmä malé deti. Ako sa naša redakcia dozvedela z múzejných kruhov, hanušovské múzeum v priebehu roka 2019 oproti predchádzajúcemu roku svoju návštevnosť takmer zdvojnásobilo. Vďaka zaujímavým aktivitám a zvýšenému záujmu médií o kultúrne bohatstvo nášho mesta sa Hanušovce nad Topľou stále viac a viac zviditeľňujú.

SNOW FILM FEST

V sobotu 26. októbra 2019 sa v Hanušovciach nad Topľou opätovne organizoval tento festival dokumentárnych filmov plných snehu, ľadu a dobrodružstva. Záujem oň z roka na rok rastie, avšak pre rekonštrukciu kultúrneho domu sa festival znova vrátil do stiesnenejších, ale krásnych priestorov Veľkého kaštieľa. Bolo premietnutých šesť filmov, a to Čriepky zo života horolezca (ČR, 2018), Queen Maud Land (USA, 2018), Surfer Dan (USA, 2018), Ice and Palms (Nemecko, 2018), Môj svet (ČR, 2018) a Onekotan (Rakúsko, 2015).

Spoločné modlitby za zosnulých

Aj v roku 2019 sa na mestskom cintoríne konali ekumenické modlitby. Stalo sa tak pri príležitosti sviatku Dušičiek. Duchovní rímskokatolíckej, gréckokatolíckej a evanjelickej cirkvi a. v. sa na sviatok Všetkých svätých (1.11.2019) zišli pri zrenovovanom objekte domu smútku a modlili sa za zomrelé duše spolu s prítomnými Hanušovčanmi a ďalšími návštevníkmi cintorína v tomto čase pálenia sviečok a spomínania na drahých zosnulých.

Otvorenie a posvätenie zrenovovaného domu smútku

V nedeľu 10. novembra 2019 v popoludňajších hodinách sa napriek veľmi zlému počasiu zišli Hanušovčania v zrenovovanom objekte domu smútku-nádeje. Dom smútku-nádeje svojimi modlitbami a požehnaním posvätili duchovní troch hlavných cirkví na území nášho mesta - Martin Telepún, Eva Škarupová Lašáková a Pavol Seman. Program slávnosti otvorila a uviedla Ľubica Tomková. Slávnostnú atmosféru umocnil spev chrámového zboru J.B. Hroboňa pri tunajšej ev.a.v. cirkvi pod vedením Evy Škarupovej Lašákovej. Okrem nich vystúpili v programe aj učiteľky ZUŠ Hanušovce nad Topľou Katarína Repjaková (priečna flauta) a Barbara Šalamúnová (husle). Primátor mesta Štefan Straka vo svojom príhovore ocenil prácu všetkých, ktorí sa na renovácii domu smútku-nádeje podieľali.

Výstavy vo Veľkom kaštieli

Prešovský samosprávny kraj, Krajské múzeum v Prešove - Kaštieľ a Archeopark Hanušovce nad Topľou - otvorili v pondelok 18. novembra 2019 vo Veľkom kaštieli výstavu venovanú 30. výročiu nežnej revolúcie. Touto výstavou odprezentoval začiatok svojej odbornej činnosti v hanušovskom múzeu mladý historik Ondrej Glod, ktorý prítomných na chvíľu vrátil do obdobia udalostí súvisiacich so 17. novembrom 1989 v bývalom Československu i v okrese Vranov nad Topľou.O tom, ako prežívali November ´89 Hanušovčania, rozprávala súčasná mestská kronikárka Agáta Krupová, a to na príklade záznamov, ako ich na stránkach hanušovskej kroniky zachytili Peter Juričkov a Peter Vozár. Podelila sa tiež o osobné zážitky z tohto obdobia, keďže v tom čase bola externou študentkou Univerzity Komenského v Bratislave a členkou Verejnosti proti násiliu v Hanušovciach nad Topľou.Vernisáž hrou na gitare a piesňami Karla Kryla oživil Pavol Mikita. Výstava bola verejnosti prístupná do konca roka 2019.

Koncom novembra bola v tomto kaštieli sprístupnená ďalšia výstava pod názvom Z akvizícií múzea. Návštevník mal na nej možnosť zoznámiť sa so vzácnymi prírastkami v zbierkovom fonde hanušovského múzea. Autorom výstavy bol Samuel Bruss, vedúci organizačnej jednotky, ktorý návštevníkov vernisáže s históriou jednotlivých akvizícií podrobne oboznámil.

100-ročná hanušovská rodáčka

Dňa 21. novembra 2019 sa 100 rokov života dožila Margita Moyzesová, hanušovská rodáčka, ktorá svoj život v Hanušovciach žila veľmi aktívne, činorodo. Po skončení strednej školy pracovala ako robotníčka na stavbe železničnej trate. V rokoch 1945-1950 pôsobila v administratíve na Obvodnom úrade národného výboru v Hanušovciach nad Topľou, v rokoch 1950-1957 na Okresnom národnom výbore v Giraltovciach. Po likvidácii ONV v Giraltovciach bola preložená na ONV v Prešove, kde až do odchodu na dôchodok pracovala na odbore sociálneho zabezpečenia. V roku 1965 sa kvôli práci odsťahovala z Hanušoviec do Prešova. Napriek tomu aj v neskorších rokoch svojho života sa v rodných Hanušovciach venovala verejnému životu. Pracovala nielen vo výbore ľudovej kontroly a v sociálno-zdravotnej komisii pri MNV Hanušovce nad Topľou, ale aj vo výbore zväzu žien. Margitu Moyzesovú si však ešte viacerí starí Hanušovčania dodnes pamätajú ako herečku v tunajšom ochotníckom divadle. Recitovať básne a hrať divadielka začínala ako žiačka evanjelickej ľudovej školy. Pod vedením učiteľa a riaditeľa tejto školy Jozefa Oberuča v rámci Združenia ev. a. v. mládeže aktívne vystupovala na verejnosti v rámci divadelných predstavení aj v spevokole. Jej prvým predstavením, v ktorom účinkovala, bola školská hra „Život reformátora Martina Luthera“; hrala v nej manželku Martina Luthera, ktorého vtedy herecky stvárnil Andrej Ferko, niekdajší vedúci hanušovskej predajne textilu. Ako členka ochotníckeho divadla vystupovala potom Margita Moyzesová vo všetkých divadelných hrách, ktoré sa nacvičovali počas jej života v Hanušovciach nad Topľou. Neskorú jeseň života prežíva pani Margita v Zariadení pre seniorov Harmónia, Prešov-Cemjata.

Posvätenie adventného venca

S duchovnými hanušovských cirkevných spoločenstiev sa v nedeľu 1. decembra 2019 zišli obyvatelia nášho mesta, vrátane tých najmenších a v 1. adventnú nedeľu posvätili mestský adventný veniec. Tento úkon na začiatku decembra sa už v našom meste stáva tradíciou.

Prvý sneh

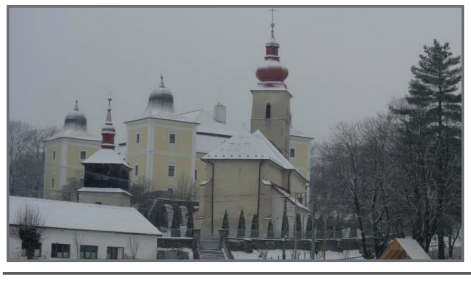

Napriek tomu, že zimy už dávno nie sú také biele ako ešte pred dvomi-tromi desaťročiami, na začiatku decembra sa sneh objavil a držal pomerne dlho napriek nízkej vrstve. Ešte na Katarínu 25. novembra 2019 bolo slnko a na toto neskoro jesenné obdobie nezvyčajne teplo (nad 10oC), o týždeň neskôr v pondelok 2. decembra pokryl mesto krásny biely sneh.

Mikuláš

Pre radosť detí aj tento rok zavítal do nášho mesta Mikuláš presne 6. decembra 2019. Počas dňa navštívil jednotlivé školské zariadenia, aby tam potešil tých menších a najmenších. Nakoniec v podvečer sa pristavil pri krásne vyzdobenom stromčeku v centre historického jadra pri Malom kaštieli. Tu stromček zažal a potom rozsvietil aj mestský betlehem, ktorý v tomto roku začal v Hanušovciach písať svoju históriu. V pripravenej dramatizovanej rozprávke účinkovali členovia FS Vargovčan. Deťom sa rozprávka veľmi páčila a samozrejme sa páčil aj Mikuláš, lebo rozdával sladké darčeky. Napriek riadnemu mrazu sa pri stromčeku zišla pekná „hŕstka“ rodičov s deťmi, ktoré odtiaľ domov odchádzali poriadnym mrazom vyštípanými a radosťou horiacimi červenými líčkami.

Vianočné trhy

Mesto Hanušovce nad Topľou v spolupráci s MsKS a OZ FS Vargovčan zorganizovali a v sobotu 7. decembra usporiadali 1. ročník Vianočných trhov v areáli pri Malom kaštieli spojené s rozsvietením nového mestského betlehemu. S myšlienkou usporiadať vianočné trhy v našom meste prišiel prednosta MsÚ Slavomír Karabinoš. K spolupráci sa pridal zástupca primátora Jozef Varga a MsKS v osobe riaditeľky Ľubice Tomkovej.

Vianočné výrobky a vianočné produkty sa predávali v siedmich stánkoch, za ktorými sa nachádzali stánky s tradičným jarmočným občerstvením.Súčasťou vianočných trhov bol tiež zber hračiek, kníh a oblečenia pre tých, ktorí sú v sociálnej núdzi.

V kultúrnom programe sa prvýkrát verejnosti predstavil Folklórny klub seniorov pri

MsKS Hanušovce nad Topľou pod vedením Heleny Lipčákovej a Ľubice Tomkovej za doprovodu harmonikára Jána Mikitu. Pri speve im pomáhali členky FS Vargovčan. Okrem spevu vystúpenie zaujalo aj prezentáciou čriepkov vianočného zvykoslovia. FS Vargovčan pokračoval kolážou fragmentov vianočných zvykov z rôznych kútov Slovenska, vrátane priadok a jasličkovej hry.

Keďže deň pred konaním týchto trhov došlo v krajskom meste Prešov na Mukačevskej ulici k hroznej tragédii - výbuchu plynu - ktorý zničil niekoľko ľudských životov a o strechu nad hlavou a všetko imanie pripravil mnohé rodiny, ktoré v 12-poschodovom paneláku bývali, primátor mesta Štefan Straka viackrát počas kultúrneho programu vyzval prítomných k finančnej podpore pre tieto hrozným nešťastím postihnuté rodiny. Pre tento účel v materskej škole vyrobili chutný nealkoholický punč, ktorý sa predával za dobrovoľný príspevok. Hanušovčania takýmto spôsobom obete prešovského nešťastia podporili vyzbieranou sumou vo výške takmer 3 tisícEUR.

Na Luciu v múzeu

Krajské múzeum v Prešove - Kaštieľ Hanušovce nad Topľou v spolupráci so ZUŠ Hanušovce nad Topľou usporiadali v piatok 13. decembra 2019 cyklus interaktívnych prednášok o zvykoch zimného obdobia – prednášok na tú istú tému z rôznych pohľadov. Prednášali archeologička Ivana Lešičková, etnologička Zuzana Andrejováa kulturologička Agáta Krupová.Na troch prednáškach v dopoludňajších, popoludňajších a podvečerných hodinách sa účastníci dozvedeli rôzne málo známe zaujímavosti súvisiace s obdobím okolo narodenia Ježiša Krista, vypočuli si rozprávanie o tra-

dičných zvykoch viažucich sa k sv. Katarí-ne, sv. Mikulášovi, sv. Lucii, sv. Barbore, sv. Tomášovi i sv. Štefanovi a v neposled-nom rade aj k štedrovečerným obyčajom. Súčasťou diskusie k prednášaným témam bol aj rozhovor s prítomnými žiakmi o tom, či a ako doma spolu s rodičmi a starými rodičmi udržiavajú tradíciu vianočných vin-šovačiek. Prednášky uzatvorilo porovnáva-nie vianočných obyčajov v Hanušovciach nad Topľou a v dvoch veľkých metropolách – Moskve a Londýne – na príklade života členov jednej rodiny. Jednotlivé prednášky boli predelené hudobnými vložkami žiakov ZUŠ. Úplne na záver sa predstavili chlapci z tanečného odboru ZUŠ s pripravenou tra-dičnou koledou jasličkárov.

Vianočný koncert ZUŠ

Základná umelecká škola nesklamala ani tohto roku. V krásnom interiéri gréckо-katolíckeho chrámu pripravila v nedeľu 15. decembra 2019 v podvečer čarovné podujatie plné silných dojmov. V rámci programu sa predstavili nielen hudobníci s pripraveným koncertom, ale aj žiaci no-vootvoreného literárno-dramatického od-boru, ktorý funguje od septembra 2019. Samozrejme nechýbali ani jasličkári z ta-nečného odboru a výzdoba z dielne výtvar-ného odboru.

Zomrel Zoltán Benko

Hanušovský rodák Zoltán Benko, ktorý bol počas života aktívnym dopisovateľom viacerých okresných, ale aj nadregionál-nych periodík, zomrel 18. decembra 2019. Na poslednej rozlúčke ho odprevádzalzbo-rový farár ECAV vo Vranove nad Topľou Martin Vargovčák. Pochovaný je na vra-novskom cintoríne.

O Zoltánovi Benkovi sme priniesli obsiahly článok s jeho životopisom v Hanušovských novinách č.3/2018, s.26. Ako rodený Hanu-šovčan na svoje rodisko nikdy nezabudol, ale vo svojich novinových článkoch neraz písal o tradičných zvykoch Hanušovčanov i spomienky na roky vojny a protifašistické-ho odboja.

Hanušovce korčuľovali

Hanušovský športový klub Pelikán po roku opäť usporiadal podujatie v STD Aréna Vranov, a to v nedeľu 22. decembra 2019. Na pravé poludnie sa uskutočnil hoke-jový zápas medzi mužstvami ŠK Pelikán a Hanušovce. Program potom pokračo-val verejným korčuľovaním rodín s deťmi a ostatných občanov mesta Hanušovce nad Topľou.

Uvítanie nového roku 2020

Na Silvestra 2019 – hodinu pred polnocou – sa pri Malom kaštieli po roku opätovne zišli mnohí Hanušovčania, aby pri hudbe a speve skupiny Kontra privítali nový rok 2020 aj pekným ohňostrojom.

Spomienka na oslobodenie mesta

Pietny akt kladenia vencov pri príležitosti 75. výročia oslobodenia mesta Hanušovce nad Topľou sa konal v piatok 17. januára 2020 pri mestskom pamätníku za účas-ti predstaviteľov mesta, MsKS a ZO SZPB. Veľké oslavy oslobodenia chystá mesto na mesiac máj.

V pondelok 20. januára 2020 sa v pod-večerných hodinách vo Veľkom kaštieli uskutočnila prednáška na tému oslobo-denia nášho mesta v rámci múzejného cyklu Okná do histórie. Ako hostia pozva-nie na prednášku prijali Peter Šafran-ko, emeritný histo-rik hanušovského múzea, Helena Lip-čáková, predsedníčka ZO SZPB v Hanušovci-ach nad Topľou a iní. Peter Šafranko pre-zentoval hanušovský protifašistický odboj a Helena Lipčáková sa zamerala na ciele a poslanie Slovenské-ho zväzu protifašistic-kých bojovníkov v kon-texte súčasnej politickej situácie. Okrem toho si zaspomínala aj na svojho otca ako priameho účastníka odbojového hnutia v čase 2. svetovej vojny.

Marta Mitrová počas poslednej návštevy Veľkého kaštieľa

Modlitby za jednotu kresťanov

Opätovne aj tohto roku sa veriaci v na-šom meste zišli na spoločných modlitbách za jednotu kresťanov, a to postupne každý deň v inom chráme - 20. januára 2020 v evanjelickom a.v. kostole, o deň neskôr v gréckokatolíckom chráme. Vyvrcholenie týchto modlitieb bolo v stredu 22. januára 2020 v rímskokatolíckom kostole.

Zomrela Marta Mitrová Dessewffyová

Ako informovalo Krajské múzeum v Pre-šove, ktoré je správcom Veľkého kaštieľa, pôvodne kaštieľa rodiny Dessewffy v Hanu-šovciach nad Topľou, 26. januára 2020 zo-mrela v Paňovciach, okres Košice, vo veku 78 rokov Marta Mitrová, rodená Dessewf-fyová z Černeku a Kamenice (de Csernek et Tarkeö). Hanušovské múzeum o smrti svojej matky informovala jej dcéra Monika Bačová.

Marta Mitrová sa narodila 26. apríla 1941 v Budapešti rodičom Mikulášovi Dessewf-fymu a Márii Guldenfingen z Krompách a Veľkej Idy. Detstvo prežila v kaštieľoch v Koprivnici, Mokranciach a Rákocziho vile v Bardejovských kúpeľoch. V roku 1945 musela jej rodina kaštieľ v Koprivnici ned-obrovoľne, násilne opustiť, čím pre ňu a jej rodinu nastali ťažké časy. Vydala sa za Imri-cha Mitru, s ktorým mala dve dcéry Gab-rielu a Moniku. Počas svojho života praco-vala v záhradníctve a poľnohospodárstve ako robotníčka. Napriek útrapám a okol-nostiam spôsobeným vtedajším režimom, územie bývalého Československa neopus-tila. Po smrti svojho brata Jána darovala v roku 2016 tunajšiemu múzeu väčšiu časť rodinných memorabílií a cenností, ktoré sa im darilo ukrývať celé povojnové ob-dobie. Za tento počin jej bola v roku 2017 udelená medaila predsedu Prešovského samosprávneho kraja. Počas posledných rokov svojho života viackrát osobne navšti-vila naše mesto a Veľký kaštieľ, naposledy pri príležitosti slávnostného otvorenia stá-lej expozície o rode Dessewffy v roku 2018.

Posledná rozlúčka so zosnulou Martou Mitrovou sa konala v Rímskokatolíckom kostole sv. Kataríny Alexandrijskej v Paňov-ciach 29. januára 2020. Pochovaná bola v ten istý deň po smútočných obradoch na cintoríne v Paňovciach vedľa manžela Imricha.

Štefan Zošák ukončil profesionálnu kariéru

Hanušovský rodák Štefan Zošák ukončil profesionálnu kariéru futbalistu-stredopo-liara, a to ako hráč FK Poprad. Informoval o tom Vladimír Pančík na **https://sport.aktuality.sk/** 28. februára 2020. Z článku vyberáme:

Prvé futbalové kroky robil Štefan Zošák na domácom hanušovskom ihrisku, neskôr ako žiak vo Vranove nad Topľou a v 1. FC Košice, z ktorého sa napokon mno-hé futbalové talenty rozutekali v období talianskeho vlastníka Gianniho Borriera.

Štefana si vtedy vyhliadol Ružomberok a v pozícii kapitána priviedol mužstvo k 2. miestu. Tu zotrval do roku 2010 a prestúpil do MŠK Žilina na jeden a pol roka. Krátko hosťoval aj v Prešove a Nitre a v roku 2013 sa opäť vrátil do Ružomberku. Keď mu tu v roku 2016 skončila zmluva, odišiel na zahraničné angažmá do Kazachstanu a tu pôsobil v Šachťore Karaganda. Po návrate odtiaľ ešte pôsobil dva roky v druholigovom FK Poprad.

Štefan Zošák odohral spolu 327 zápasov v našej najvyššej súťaži a strelil v nich 31 gólov.

„Prvý štart na seniorskej úrovni si pripísal za 1. FC Košice, kde strávil dorastenecké roky. Hrával za MFK Ružomberok (2002 – 2010 a 2013 – 2016), MŠK Žilina (2010 – 2012), Tatran Prešov (2012 – 2013), FC Nitra (2013), Šachťor Karaganda (2016 – 2018) a FK Poprad (2018 – 2019). V januári 2020 ukončil aktívnu kariéru. S Ružomberkom získal v roku 2006 slovenské double, so Žilinou si na jeseň 2010 zahral v Lige majstrov.

Slovensko reprezentoval po kategóriu do 21 rokov. Na ME 2002 do 19 rokov v Nórsku bol súčasťou tímu, ktorý získal bronz. Bol člen kádra, ktorý sa predstavil na MS 2003 do 20 rokov v Spojených arabských emirátoch. So snúbenicou Máriou má trojročného syna Jakuba.“(Celý článok na **https://sport.aktuality.sk/c/432150/stredopoliar-stefan-zosak-ukoncil-profesionalnu-karieru-od-slz-k-titulu-ci-lige-majstrov/?fbclid=IwAR30g14rx1cdrPVpbzYS39iX2ZcgIXldrYn7vMwTIRME2FD5CC3Dxf3PrNc**)

„Chlopske paradne šmati“

Taký je názov ďalšej výstavy hanušovského múzea, ktorú v stredu 29. januára 2020 sprístupnili v pivničných priestoroch Veľkého kaštieľa. Autormi výstavy sú Zuzana Andrejová a Samuel Bruss.Výstava potrvá do 26. apríla 2020.

Oznámenie

Okresný úrad Vranov nad Topľou, pozemkový a lesný odbor (ďalej len „OÚ“) oznamuje, že podľa zákona č. 504/2003 Z.z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) vznikajú pri nájme poľnohospodárskej pôdy nájomcom povinnosti. Podľa § 14 ods. 3 tohto zákona je nájomca povinný viesť a uchovávať evidenciu o dohodnutom a zaplatenom nájomnom za pozemky podľa katastrálnych území k 31. decembru a údaje a informácie z tejto evidencie poskytnúť OÚ každoročne do 31. januára nasledujúceho roku.

Podľa § 5, ods. 1 Vyhlášky č. 172/2018 Z.z. MPaRV SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spôsobe a rozsahu vedenia a poskytovania evidencií a stanovenia obvyklej výšky nájomného (ďalej len „vyhláška“), nájomca poskytuje podľa § 14, ods. 3 zákona okresnému úradu sumárne údaje z evidencie nájomného za kalendárny rok v tabuľkovej forme v listinnej podobe alebo elektronickej podobe za každé katastrálne územie na predpísanom formulári. Údaje z formulárov budú následne použité pre stanovenie obvyklej výšky nájomného pre každé katastrálne územie v SR.

Viac informácií na webovej stránke mesta (úradná tabuľa, oznamy – Oznámenie o povinnosti zasielania sumárnych údajov z evidencie o dohodnutom a zaplatenom nájomnom) a na webe Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Chrípkové prázdniny

V súvislosti s vysokým počtom respiračných ochorení u žiakov vyhlásilo riaditeľstvo Spojenej školy v Hanušovciach nad Topľou chrípkové prázdniny od 20. do 24. januára 2020. Z tých istých dôvodov chrípkové prázdniny vyhlásila aj riaditeľka Základnej školy v Hanušovciach nad Topľou RNDr. Natália Verčimáková, a to od 29. januára 2020 do 3. februára 2020 po konzultácii s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva vo Vranove nad Topľou.

Krátke správy pripravila Agáta Krupová
Foto: (aga)

24. júna 2020
o 19:30 hod.

v Kultúrnom dome
v Hanušovciach nad Topľou

Cena vstupenky
na osobu: 20,00 €

Predpredaj vstupeniek
na Evanjelickej a.v. fare,
Kláštorná 64/16,
Hanušovce nad Topľou.

Vstupenky na predstavenie si môžete aj objednať
na tel. č. 0904 126 937 - Martin Škarupa, ev. farár

MESTSKÝ ÚRAD V HANUŠOVCIACH NAD TOPĽOU PREŠIEL PERSONÁLNYM AUDITOM

S cieľom zvýšiť efektivitu úradu a rovnomernejšie rozložiť agendu medzi jednotlivými pracoviskami sa v jeseni uplynulého roka konal personálny audit mestského úradu, ktorý vykonal Inštitút manažérskych systémov pri Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bella v Banskej Bystrici.

Zamestnanci si počas jedného mesiaca viedli autosnímku pracovnej doby v ktorej si viedli evidenciu svojej činnosti a čas potrebný na jej vykonanie. Zároveň prešli zamestnanci hodnotením od svojho priameho nadriadeného a v závere prebiehali individuálne rozhovory s auditormi.

Výsledky auditu budú postupne v maximálne možnej miere zapracované postupne do života. Chceme ich však robiť s citom, lebo ako sa vraví, najnebezpečnejší sú ľudia, ktorí nechcú zmeniť nič alebo všetko. Postupne budeme riešiť nízku zastupiteľnosť medzi kolegami na úrade, nerovnomerné rozloženie práce, prípadne chýbajúce softvérové vybavenie. Zlepšiť sa bude musieť komunikácia úradníkov s občanmi a v niektorých prípadoch aj počítačové zručnosti. Vnútorné fungovanie mestského úradu veľa napovedá o fungovaní samotného mesta. Chceme zaviesť systém a jasné pravidlá, ale zároveň si uvedomujeme, že narušenie súčasného stereotypu nemusí byť pre všetkých príjemné. Kto dobre robí svoju prácu, nemá sa čoho obávať, ale v oblastiach, kde nie sme spokojní s výsledkami, musí nastať zmena. Všetko je o ľuďoch, ich prístupe a záujme o prácu, ktorá musí byť na prospech mestu a ľuďom.

PhDr. Slavomír Karabinoš
prednosta MsÚ

VIANOČNÉ TRHY POTEŠILI, ALE AJ POMÁHALI

V sobotu 7.decembra 2019 sa konal pri Malom kaštieli vôbec prvý ročník Vianočných trhov v Hanušovciach nad Topľou, ktoré pripravilo mesto v spolupráci s Mestským kultúrnym strediskom a FS Vargovčan. Cieľom podujatia bolo navodiť atmosféru najkrajších sviatkov v roku, ponúknuť lokálne produkty, ktoré neodmysliteľne patria k vianočnému stolu a vytvoriť priestor na priateľské stretnutia pri dobrom punči alebo kapustnici. Súčasťou trhov bol kultúrny program, ktorý zabezpečil FS Vargovčan, ale okrem zábavy sa myslelo na tých, ktorí potrebujú našu pomoc. Počas celých trhov prebiehala zbierka šatstva, hračiek a kníh.Tieto boli darované Zariadeniu núdzového bývania Trebišov. Pôvodný zámer bol odovzdať tento tovar mestu Prešov, keďže len deň pred vianočnými trhmi zasiahla mesto Prešov obrovská tragédia v podobe výbuchu plynu v bytovom dome na Mukačevskej ulici. Táto udalosť vyvolala obrovskú vlnu solidarity na celom Slovensku.Mesto Prešov nás informovalo, že aj keď si túto formu pomoci vážia, majú už dostatok šatstva a nevyhnutného tovaru pre zasiahnuté rodiny. Na oficiálny mestom Prešov zriadený účet však odoslalo mesto Hanušovce nad Topľou príspevok z primátorského punču, ktorý bol vo výške 2.911,84 EUR. Aj obyvatelia Hanušoviec nad Topľou ukázali, že majú dobré srdce a patrí naše poďakovanie každému, kto prispel. Aj vám patrí oficiálne poďakovanie od pani primátorky Andrey Turčanovej, ktoré nám v týchto dňoch z Mestského úradu v Prešove dorazilo.

Ohlasy na prvý ročník vianočných trhov sú veľmi pozitívne, čo je pre nás povzbudením do ďalšieho ročníka. Vízia je jasná, aj naďalej to bude jednodňové podujatie.Veríme však, že sa nám podarí prilákať viac lokálnych producentov a mestu sa podarí zabezpečiť vlastné predajné stánky. Budeme pokračovať v inovácii vianočnej výzdoby, ktorá bola spolu s Betlehemom taktiež novinkou tohtoročných Vianoc. Robíme ich s nádejou, že napriek rôznym sporom a často až žabomyším vojnám, ktoré na základe viery či politického presvedčenia rozdeľujú toto mestečko, sa aspoň raz v roku dokážeme stretnúť spolu v jednom priestore a vychutnať si atmosféru Vianoc, ktoré sú tu pre každého. Už teraz sa tešíme na stretnutie s vami pri ďalšom ročníku vianočných trhov a dovtedy kiež by boli Vianoce v medziľudských vzťahoch každý deň...

PhDr. Slavomír Karabinoš
prednosta MsÚ
Foto: (aga)

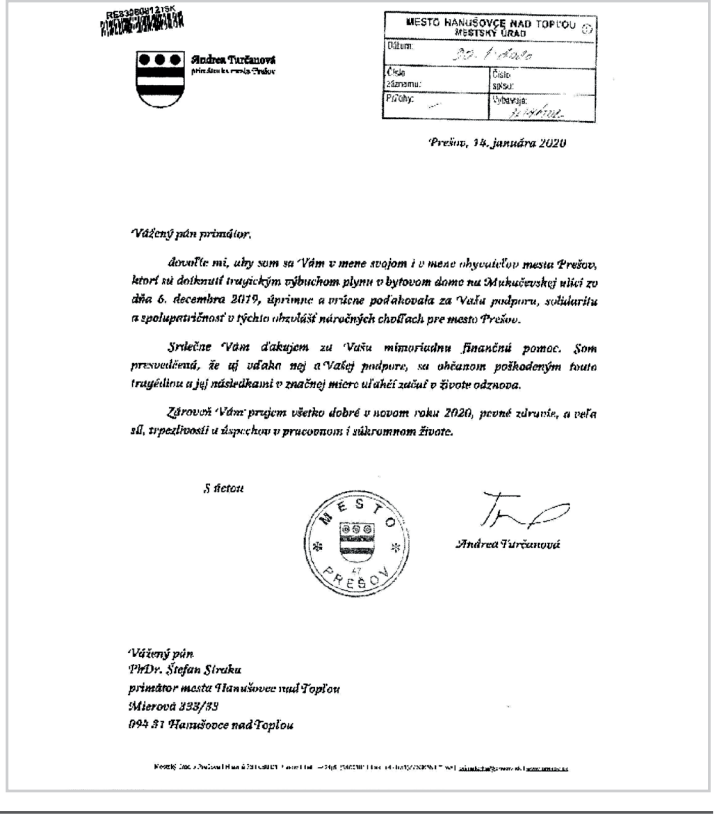

Andrea Turčanová
primátorka mesta Prešov

MESTO HANUŠOVCE NAD TOPĽOU
MESTSKÝ ÚRAD
Dňom: 20. 1. 2020
Číslo záznamu:
Číslo spisu:
Prílohy:
Vybavuje:

Prešov, 15. januára 2020

Vážený pán primátor,

dovoľte mi, aby som sa Vám v mene svojom i v mene obyvateľov mesta Prešov, ktorí sú dotknutí tragickým výbuchom plynu v bytovom dome na Mukačevskej ulici zo dňa 6. decembra 2019, úprimne a vrúcne poďakovala za Vašu podporu, solidaritu a spolupatričnosť v týchto obzvlášť náročných chvíľach pre mesto Prešov.

Srdečne Vám ďakujem za Vašu mimoriadnu finančnú pomoc. Som presvedčená, že aj vďaka nej a Vašej podpore, sa občanom poškodeným touto tragédiou a jej následkami v značnej miere uľahčí zaužiť v živote odznova.

Zároveň Vám prejem všetko dobré v novom roku 2020, pevné zdravie, a veľa síl, trpezlivosti a úspechov v pracovnom i súkromnom živote.

S úctou

MESTO PREŠOV

Andrea Turčanová

Vážený pán
PhDr. Štefan Siraka
primátor mesta Hanušovce nad Topľou
Mierová 333/33
094 31 Hanušovce nad Topľou

POĎAKOVANIE

Ďakujem všetkým, ktorí sa zúčastnili športového popoludnia konaného 18. augusta 2019 pri príležitosti 70. výročia založenia organizovaného futbalu v Hanušovciach nad Topľou. Osobitne sa chcem poďakovať mestu Hanušovce nad Topľou, sponzorom, a to spoločnosti TANOT – Ing. Tomáš Velebír, za podporu športov v Hanušovciach Jánovi Velebírovi a jeho spoločnosti Staviteľ, spoločnosti Ekotechnika Michalovce zastúpenej Ing. Jánom Ferkom, Ing. Michalovi Balogovi – Kamienka Petrovce, niekdajšiemu prednostovi MsÚ Hanušovce nad Topľou a Miroslavovi Fečovi z Vlače, ktorý zabezpečoval občerstvenie na vystúpenie.

Pánu Sekeľovi a jeho country music ďakujem za jeho vystúpenie v rámci kultúrneho programu.

Vďaka patrí tiež futbalovým veteránom – Štefanovi Molitorisovi z Grodzina, ktorý aj vo svojom veku aktívne hrá miniligu a usporadúva futbalové stretnutia v starej základnej škole, Jánovi Drábovi, Štefanovi Hermanovskému, Jurajovi Hermanovskému, Mariánovi Tkáčovi, Jánovi Knašinskému, Štefanovi Muchovi, Miroslavovi Muchovi, Pavlovi Lackovi, Ivanovi Mattovi, Martinovi Mattovi, Ľudovítovi Horvátovi, Františkovi Hlucho-Horvátovi st., Františkovi Hlucho-Horvátovi ml., Jozefovi Digoňovi, Jaroslavovi Polahárovi, Vladimírovi Podubinskému a Jánovi Lackovi, zvanému Karik, ktorý vo svojom veku stále hrá aktívny futbal a reprezentuje Hanušovce nad Topľou za FK OZ Pod Šibenou ROMA. V neposlednom rade ďakujem aj celému organizačnému výboru tohto športového dňa – Občianskemu združeniu ROMA Pod Šibenou.

Potešilo ma, keď som v ostatnom čísle Hanušovských novín čítal príspevky k histórii hanušovského futbalu od Juraja Sochu a Andreja Ferka. Do budúcnosti by som uvítal spomienky aj ďalších futbalistov a iných športovcov a športových funkcionárov, čím by sa zaplnili biele miesta v poznaní histórie hanušovského športu. Podujatie, o ktorom píšem, bolo venované najmä deťom a mládeži, preto ma teší, že sa ho zúčastnili v hojnom počte. Verím, že sa v ich radoch v budúcnosti nájdu ľudia, ktorí preberú žezlo riadenia mestského futbalového klubu v našom meste.

Slavomír Malata

ZEMSKÉ HVIEZDY

V auguste 2019 ma požiadala Mgr. Viera Vrlíková o pomoc pri identifikácii rastlinného druhu na fotografii. Skupinku týchto rastlín v lesnom poraste na lokalite Grodzin pri Hanušovciach nad Topľou našiel pán Vladislav Straka, a keďže lokalitu veľmi dobre poznal a s podobnom rastlinou sa tu nestretol, zaujímal sa o to, čo vlastne našiel.

Na fotografii je huba, ktorá patrí medzi hviezdovky nazývané aj zemské hviezdy. Presný druh sa pokúsime determinovať v budúcom vegetačnom období.

Hviezdovky, alebo tiež earthstars, patria do skupiny húb nazývaných Gasteromycetes . Tento rod bol vedecky opísaný nemeckým botanikom Franzom Wilhelmom Junghuhnom (1809 - 1864) v roku 1840 a dostal binomické vedecké meno Geastrum. Názov rodu je odvodený z gréckeho gé, čo znamená zem (krajinu) a astrum znamená hviezdu.

Mladé, uzavreté huby majú cibuľovitý tvar. Ich peridium (koža) sa skladá z vrstiev. Vrstvy im umožňujú robiť niečo, čo nemôžu robiť žiadne iné huby. Earthstars sa môžu pohybovať, preto sú niekedy nazývané aj „pohyblivé huby“. Keď prší, vonkajšie vrstvy perídia sa rozštiepia a roztvoria, čím sa vytvorí „hviezda“. Počet hviezdnych lúčov je veľmi variabilný, spravidla ich býva 4 – 12. Vnútorná vrstva perídia zostáva uzavretým vakom. Tento vakovitý útvar je naplnený spórami. Po uvoľnení a rozptýlení spór sa vak rozpadne a lúče uschnú.

Na Slovensku je zistených približne 30 druhov zástupcov tohto rodu, z najnovších poznatkov však je celý rod odhadovaný až na 120 rôznych zástupcov. V prírode ich nachádzame od začiatku júna do polovice septembra. Rastú v skupinkách v rôznorodých typoch lesných a stepných biotopov. Zemské hviezdy sa vyskytujú v celej strednej a severnej časti Európy, vrátene Britských ostrovov a Írska, ale aj v ďalších regiónoch sveta, vrátane Severnej Ameriky. Hviezdovky ako huby nemajú žiadny praktický význam, sú zaujímavé len z floristického hľadiska. Prevažne nie sú toxické, ale považujú sa za nejedlé z dôvodu ich vláknitej štruktúry v dospelom štádiu.

Ing. Elena Dercová,
Krajské múzeum v Prešove
Foto: Vladislav Straka
Mapa lokality: Ing. Daniel Vrlík

HĽADÁME RODINU

V prvom vysielaní tohto ročníka populárneho televízneho programu Zem spieva zameraného na udržiavanie folklórnych tradícií doma i v zahraničí, sa v rámci sekcie Slováci v zahraničí predstavil aj folklórny súbor z kanadskej Ottawy. Na otázku moderátora, v ktorých regiónoch na Slovensku majú svoje korene, jeden z tanečníkov odpovedal, že Hanušovce. Keďže mladík neuviedol „Spišské“ Hanušovce, predpokladáme, že mal na mysli skrátenú, zaužívanú verziu názvu nášho mesta Hanušovce nad Topľou. V súvislosti s prípravou redakčného zámeru v rámci rubriky Hanušovce – Hanušovčania našich novínsa preto obraciame na našich čitateľov s malou prosbou. Nie ste práve vy tá rodina? Ak ste to vy, alebo máte relevantné informácie o rodine spomínaného mladého muža, kontaktujte nás na hanusovske.noviny01@gmail.com, resp. na č. 0902 970 853.

Radi privítame aj iné zaujímavé príbehy našich obyvateľov či rodákov na Slovensku i v zahraničí.

Mgr. Agáta Krupová, zodpovedná redaktorka HN

SLÁVNOSTNÉ ODHALENIE PAMÄTNEJ TABULE MARTINA BALOGA

Regionálna rada Klubu slovenských turistov vo Vranove nad Topľou si v nedeľu 1. decembra 2019 pripomenula nedožité 70. výročie narodenia dlhoročného zapáleného organizátora regionálnej turistiky Martina Baloga odhalením jeho pamätnej tabule. Spomienkové stretnutie skoro šesťdesiatich turistov z vranovského regiónu, ale aj z Košíc a Prešova, sa uskutočnilo pri vstupe na náučný chodník Tajch nad Pavlovcami, teda v horách, ktoré Martin miloval.

Po prechádzke náučným chodníkom sa turisti zhromaždili pri kameni s tabuľou a po príhovoroch hostí, za tónov piesne Trampská vlajka, pamätnú tabuľu slávnostne odhalila Martinova dcéra Majka a Peter Krauspe, predseda KST Opál Vranov nad Topľou. Pri ohni sa potom ešte na Martina Baloga dlho spomínalo. Aj na to, ako počas túr vedel s nákazlivým nadšením pútavo a poučne rozprávať o okolitej prírode, aj na jeho výbornú orientáciu v horách a veľmi dobré organizačné schopnosti. Každá ním pripravená akcia mala nerušený priebeh a bola premyslená do najmenších detailov. Jeho prínos pri organizovaní turistiky nielen v našom regióne, ale aj v rámci Slovenska, bol mimoriadny.

Pre nás,Hanušovčanov, bol Martin Balog hlavne človekom, ktorý nám dal podnet na založenie nášho Turistického oddielu Krokus, a ktorý stál aj pri jeho zrode.

Text a foto: Ján Hreha

„LAJBĹIK - KAĽENDAR“

Zdá sa niekomu ten názov absurdný? Nuž aj takáto zaujímavosť sa nachádza medzi exponátmi najnovšej etnologickej výstavy hanušovského múzea sprístupnenej toho času v kaštieľskej pivnici. O tom, čo je to za lajblík, prítomných na vernisáži výstavy oboznámil Štefan Višňovský zo Zámutova, ktorý tento exponát múzeu zapožičal.

Ako pán Štefan zdôraznil, celú filozofiu výroby takejto súčasti mužského odevu mu ešte v roku 1964 vysvetlil jeho vtedy už viac ako 80-ročný „cetoš“ (jeden z príbuzných rodiny jeho matky – pozn.). Lajblík má vpredu sedem farebne odlíšených zvislých radov gombíkov (štyri napravo a tri naľavo), pretože je sedem dní v týždni. Vodorovne je na lajblíku dvanásť radov, lebo je v roku 12 mesiacov. Zvislé rady gombíkov sú farebne odlíšené. Každá farba napravo symbolizuje jedno ročné obdobie – jar, leto, jeseň a zimu. V spodnej časti lajblíka vpredu aj vzadu sú po dvakrát do trojuholníka šité tri gombíky. Tieto symbolizujú kántrové (pôstne) dni počas štyroch ročných období v roku. To je symbolika u katolíkov. Keďže evanjelici kántrové dni nedodržujú, označovali tri takéto trojuholníky ako „Tatra, Matra a Fatra“, resp. „Otec, Syn a Duch Svätý.“ Trojuholníky boli šité tak, že dole bola dvojgombíková základňa, hore jeden gombík ako vrchol (označovaný aj „Duch Svätý“).

Manželka pána Štefana - Anna Višňovská - v tejto súvislosti upozornila, že ktorýsi folklórny súbor na dolnom Zemplíne si dal ušiť lajblíky, ale tak, že gombíky základne trojuholníka boli hore, kým gombík vrcholu trojuholníka smeroval dole. To sa vraj nemá, lebo týmito tzv. gombičkovými trojuholníkmi sa symbolizovala aj prosperita hospodárstva. To znamená, že vrchol hore znamenal prosperitu, úrodnosť, kým opačne značený trojuholník zákonite symbolizoval úpadok hospodárstva, a toto žiadny gazda nechcel.

Od manželov Višňovských sme sa na vernisáži dozvedeli aj ďalšie zaujímavosti, napríklad o mužských nohaviciach. Ľanové plátno tkali také široké, aká bola postava chlapa – 50 cm, 60 cm alebo 70 cm, výnimočne 40 cm široké plátno. Keďže už pri tkaní sa myslelo na konkrétnu postavu, znamenalo to, že plátno už po dĺžke nestrihali, iba ho zošili. To znamená, že sa tam nič „nestrambalo“, ženy nemuseli pri šití nič obšívať. „Kraľi“ plátno len v hornej časti nohavíc, okolo rozkroku.

V rozprávaní neostalo len pri mužoch; na záver jedna zaujímavosť aj o ženskej sukni. Keď šili plisovanú sukňu, „faldi“ museli byť 31 (ako má dní napríklad júl či august), minimálne 30 (napr. apríl), nikdy nie 28 (ako február). To preto, aby sa sukňa po zatočení pri tanci poriadne rozvinula.

Navštívte výstavu a dozviete sa aj ďalšie zaujímavosti.

Text a foto: Agáta Krupová

AGENTÚRY DOMÁCEJ OŠETROVATEĽSKEJ STAROSTLIVOSTI (ADOS)

V Hanušovciach nad Topľou máme dve agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti:

Názov ADOS	Odborný zástupca	Adresa	Kontakt
PhDr. Alena Sabolová, ADOS	PhDr. Alena Sabolová	Komenského 49/46, budova AQUA I. poschodie	0918 841 838
ADOS Elán	Mgr. Elena Velebírová	Budovateľská 429/6, zdravotné stredisko I. poschodie	0905 294 735

Agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS)

- sú zdravotnícke zariadenia ambulantnej zdravotnej starostlivosti určené na poskytovanie zdravotnej starostlivosti osobe, ktorej zdravotný stav nevyžaduje nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti nepresahujúce 24 hodín,
- poskytujú komplexnú domácu ošetrovateľskú starostlivosť osobám, pri ktorých sa predpokladá, že ich zdravotný stav si nebude vyžadovať nepretržitý pobyt v nemocnici, a osobám, ktoré hospitalizáciu v nemocnici odmietli.

Domáca starostlivosť je prirodzený spôsob starostlivosti o človeka a existuje od najstarších čias.

Cieľom domácej ošetrovateľskej starostlivosti je:

- pomáhať jednotlivcovi, rodine a skupine v zdraví alebo v chorobe, vykonávať činnosti prispievajuce k zdraviu, uzdraveniu alebo pokojnej smrti v prirodzenom sociálnom prostredí, viesť pacienta k čo možno najvyššej úrovni sebaopatery,
- poskytnúť osobe komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť metódou ošetrovateľského procesu zameranú na udržanie a zlepšenie kvality života, zmierňovanie utrpenia, predchádzanie zdravotným komplikáciám, doliečovanie po skončení ústavnej zdravotnej starostlivosti, zdravotnú výchovu a edukáciu osoby, rodiny a komunity v súvislosti so zdravotným stavom, prevenciu, rehabilitáciu a poradenstvo.

Domáca ošetrovateľská starostlivosť je poskytovaná osobám všetkých vekových skupín, ktoré spĺňajú nasledovné kritéria:

- vyžadujú ošetrovateľskú starostlivosť,
- sú imobilné, čiastočne imobilné a nie sú schopné samostatne prísť do ambulantného zdravotníckeho zariadenia,
- nevyžadujú ústavnú zdravotnú starostlivosť alebo ústavnú zdravotnú starostlivosť odmietajú.

Domácu ošetrovateľskú starostlivosť navrhuje lekár všeobecnej ambulantnej starostlivosti, s ktorým má osoba uzavretú dohodu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Poskytovanie domácej ošetrovateľskej starostlivosti môže odporučiť:

- lekár špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti,
- ošetrujúci lekár ústavnej zdravotnej starostlivosti,
- ošetrujúca sestra ústavnej zdravotnej starostlivosti,
- ošetrujúca pôrodná asistentka ústavnej zdravotnej starostlivosti.

O poskytnutie domácej ošetrovateľskej starostlivosti môže lekára požiadať aj pacient, rodinný príslušník alebo zákonný zástupca.

Domácu ošetrovateľskú starostlivosť poskytujú kvalifikované sestry na vysoko odbornej a profesionálnej úrovni klientom v ich prirodzenom sociálnom prostredí, počas pracovnej doby od 7:00 hod do 15:00 hod počas pracovných dní. Domácu ošetrovateľskú starostlivosť našim klientom poskytujeme aj mimo pracovnej doby a počas víkendov i štátnych sviatkov.

Domáca ošetrovateľská starostlivosť je hradená z verejného zdravotného poistenia zdravotnými poisťovňami.

K základným **ošetrovateľským výkonom** v rámci domácej ošetrovateľskej starostlivosti patrí:

- ošetrovanie rán, vredov predkolenia, popálenín, preležanín (dekubitov),
- ošetrovanie stómií,
- podávanie infúzií a starostlivosť o centrálny venózny katéter alebo venóznu linku, starostlivosť o epidurálny katéter,
- starostlivosť o sondu a výživa pacienta sondou,
- starostlivosť o ezotracheálnu, nasotracheálnu a tracheostomickú kanylu,
- cievkovanie (ženy), starostlivosť o močový katéter,
- aplikácia injekcií,
- ošetrovateľská rehabilitácia,
- prevencia vzniku preležanín,
- polohovanie pacienta,
- ošetrenie ústnej dutiny u onkologického pacienta,
- odbery krvi, moču, výtery hrdla,
- očistná alebo liečebná klyzma,
- odborný nácvik potrebných výkonov pri starostlivosti o chorého doma,
- komplexná starostlivosť o nesebestačného alebo nie úplne sebestačného pacienta (vrátane pacientov s cievnou mozgovou príhodou či apalickým syndrómom),
- odsávanie pacientov s tracheostómiou,
- liečba bolesti,
- meranie krvného tlaku, pulzu, teploty, nácvik podávania inzulínu, výplach oka.

Formy domácej ošetrovateľskej starostlivosti:

- akútna domáca starostlivosť – po hospitalizácii pacienta, po operáciách, úrazoch,
- dlhodobá domáca starostlivosť – pacienti s chronickým ochorením, ktorých zdravotný a duševný stav vyžaduje dlhodobú a pravidelnú ošetrovateľskú starostlivosť:
  - ochorenia srdcovo-cievneho systému (napr. artériová hypertenzia, ischemická choroba srdca, ischemická choroba dolných končatín, tromboflebitída),
  - ochorenia dýchacieho systému (napr. astma bronchiále, chronická obštrukčná choroba pľúc, pneumónia, tuberkulóza, vrátane starostlivosti o pacientov na umelej pľúcnej ventilácii),
  - ochorenia tráviaceho systému (napr. dyspepsia, chronická pankreatitída),
  - ochorenia endokrinného systému (napr. diabetes mellitus, ochorenia štítnej žľazy – hypotyreóza, hypertyreóza),

- ochorenia urologického systému (napr. inkontinencia moču, nešpecifické zápaly močového ústrojenstva – cystitída, pyelonefritída a uretritída, chronické zlyhanie obličiek),
- ochorenia nervového systému (napr. amyotrofická laterálna skleróza, náhla cievna mozgová príhoda, sclerosis multiplex, parkinsonová choroba),
- duševné poruchy (napr. demencia, depresívna porucha),
- ochorenia pohybového systému (napr. reumatoidná artritída, artróza bedrového kĺbu – koxartróza, artróza kolenného kĺbu – gonartróza),
- onkologické ochorenia (napr. karcinóm pľúc, karcinóm prsníka, karcinóm prostaty),
- starostlivosť o pacientov s rôznym typom stómie (napr. gastrostómia, ileostómia, jejunostómia, kolostómia, tracheostómia, urostómia),
- starostlivosť o pacientov s nehojacimi sa ranami (vredy predkolenia, syndróm diabetickej nohy, dekubity, popáleniny, malígne rany, pooperačné rany).

Hlavnými výhodami domácej ošetrovateľskej starostlivosti oproti hospitalizácii v nemocnici sú lepšia psychická pohoda klienta (súkromie a pohodlie domáceho prostredia, neobmedzený kontakt s rodinou) a úplne vylúčenie nozokomiálnych nákaz (infekcie vznikajúce v priamej súvislosti s pobytom v zdravotníckom zariadení).

„Domáca starostlivosť je činnosť využívajúca prostredie pacienta na pomoc pri jeho uzdravovaní“ (Florence Nightingale, 1969).

Aké sú rozdiely medzi domácou ošetrovateľskou starostlivosťou a opatrovateľskou službou?

	Domáca ošetrovateľská starostlivosť	**Opatrovateľská služba**
Primárne zameranie	ošetrovateľská starostlivosť poskytovaná metódou ošetrovateľského procesu sestrami pracujúcimi v ADOS	sociálna služba na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku
Cieľová populácia	osoby, ktorév yžadujú ošetrovateľskú starostlivosť; sú imobilné, čiastočne imobilné a nie sú schopné samostatne prísť do ambulantného zdravotníckeho zariadenia a nevyžadujú ústavnú zdravotnú starostlivosť alebo ústavnú zdravotnú starostlivosť odmietajú	fyzická osoba na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotné hopostihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku
Žiadateľ starostlivosti/služby	lekár všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti, lekár špecializovanej ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ošetrujúci lekár ústavnej zdravotnej starostlivosti; ošetrujúca sestra ústavnej zdravotnej starostlivosti; ošetrujúca pôrodná asistentka ústavnej zdravotnej starostlivosti; pacient, rodinný príslušník alebo zákonný zástupca	fyzická osoba na základe písomnej žiadosti o posúdenie odkázanosti na opatrovateľskú službu (žiadosť podáva obci)
Odborné činnosti	ošetrovanie rán, dekubitov, prevencia dekubitov, starostlivosť o chorého s permanentným katétrom, starostlivosť o intravenóznu kanylu, starostlivosť o tracheostomickú kanylu, odmeranie krvného tlaku, pulzu a teploty, aplikácia neinjekčnej liečby, aplikácia liečiva intramuskulárne, subkutánne, intravenózne, príprava a podávanie infúzie, ošetrovateľská rehabilitácia ai.	sebaobslužné úkony, úkony starostlivosti o svoju domácnosť, základné sociálne aktivity, dohľad pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a pri vykonávaní základných sociálnych aktivít
Poskytovateľ starostlivosti/služby	odborný zástupca ADOS, sestra, pôrodná asistentka, fyzioterapeut	obec, právnická osoba zriadená obcou alebo založená obcou, právnická osoba zriadená alebo založená vyšším územným celkom
Hradenie starostlivosti/služby	z povinného verejného zdravotného poistenia, na základe ktorého sa poskytuje poistencom verejného zdravotného poistenia zdravotná starostlivosť a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti (Zákonč.580/2004Z. z.,§2 v znení neskorších predpisov)	prijímateľ sociálnej služby hradí službu v sume určenej poskytovateľom sociálnej služby zmluvou, ktorá obsahuje sumu úhrady za sociálnus lužbu, spôsob jej určenia a spôsob jej platenia; Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR poskytuje finančný príspevok obci a neverejnému poskytovateľovi sociálnych služieb
Rozsah poskytovania starostlivosti/služby	podľa zdravotného stavu pacienta	neurčitý alebo určitý čas

Výkonná rada Svetovej zdravotníckej organizácie vyhlásila rok 2020 za Rok sestry a pôrodnej asistentky.

Spracovala: PhDr. Alena Sabolová

OŠETROVATEĽSTVO JE VEDA I UMENIE

Je tu od počiatkov ľudskej civilizácie, pretože odkedy je ľudstvo na zemi, sú aj chorí, bezvládni ľudia, ľudia trpiaci bolesťou, slabosťou, ľudia závislí od pomoci druhých. Tešiť sa dobrému zdraviu je jedným zo základných práv ľudskej bytosti. Zdravie je predpokladom pohody a kvality života ľudí v každom veku, avšakv mimoriadne ťažkej životnej situácii sa ocitajú tí chorí, ktorým zdravie už nemožno navrátiť. Zaslúžia si náš súcit aj konkrétnu pomoc. Zaslúžia si, aby sa ocitli nie na okraji, ale v centre záujmu našej pozornosti. Existuje mnoho spôsobov ako odborne a pritom ľudsky zmierniť ich utrpenie.

Šancou pre zlepšenie kvality života pacienta je domáca ošetrovateľská starostlivosť. Predstavuje veľký prínos nielen v humanizácii zdravotnej starostlivosti, ale aj v sebarealizácii sestier poskytujúcich starostlivosť o pacienta v prostredí jeho domova a rodiny. Rodina a domov pomáhajú pacientovi udržať si nezávislosť, samostatnosť a sú bezpečným priestorom pre jeho každodenné potreby. Táto ošetrovateľská starostlivosť je poskytovaná agentúrami domácej ošetrovateľskej starostlivosti (ADOS).

Prostredníctvom **agentúry domácej ošetrovateľskej starostlivosti ELÁN** so sídlom Budovateľská 429/6, v Hanušovciach nad Topľou, poskytujeme miestne a časovo dostupnú komplexnú odbornú ošetrovateľskú starostlivosť pacientom/klientom všetkých vekových kategórií bez rozdielu veku, rasy, pohlavia, náboženskej či politickej orientácie v mieste ich bydliska, ktorým môže byť dom alebo byt pacienta, zariadenia sociálnych služieb, zariadenia pre seniorov, penzióny, denné stacionáre, ošetrovateľská starostlivosť sa môže uskutočniť aj u príbuzných, u ktorých je indikovaná.

Tím našej agentúry tvoria tri kvalifikované sestry, sestry s vysokoškolským odborným vzdelaním a dlhoročnou praxou, ktoré zabezpečia odporúčané služby na odbornej úrovni. Do náplne ponúkaných služieb patria výkonyv rámci Katalógu výkonov za zmluvne dohodnutých podmienok so zdravotnými poisťovňami, napríklad: podávanie liekov, aplikácie injekcií; aplikácia inzulínu vrátane zacvičenia k aplikácii; podávanie infúzií; ošetrovanie rán vrátane pooperačných a poúrazových preväzov; prevencia a ošetrovanie dekubitov; polohovanie nevládnych pacientov a ich ošetrenie; ošetrovateľská rehabilitácia; fyzioterapia; odber krvi a moču na vyšetrenie; meranie tlaku krvi, pulzu dychu; nácvik chorého na sebaobsluhu; cievkovanie, zavedenie a výmena permanentného katétra u žien a iné ošetrovateľské služby podľa ochorenia.

Na čele tímu ADOS ELÁN stojí odborný zástupca s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa v odbore a so špecializáciou v komunitnom ošetrovateľstve. Zodpovedá za prevádzku agentúry z odbornej, finančnej a materiálno-technickej stránky, kontroluje jej činnosť, organizuje a koordinuje poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti. Okrem sestier pracuje v ADOS „ELÁN“ fyzioterapeutka s vysokoškolským vzdelaním I. stupňa. Špeciálnu rehabilitačnú starostlivosť tak poskytujeme nielen dospelým pacientom/klientom po CMP, po úrazoch, zlomeninách, výmene kĺbov a rôznych iných postihnutiach, ale aj deťom s vývojovými chybami v spolupráci s MUDr. Antóniou Hrubovskou a s inými lekármi špecialistami.

Ošetrovateľskú starostlivosť poskytujeme v rámci pracovného času od 7.00 – 15.30 hod., v pracovné dni, sviatky a víkendy, prípadne podľa dohody s klientom a jeho rodinou. Frekvencia návštev sestry v domácom prostredí klienta/pacienta závisí od potrieb chorého, od indikácie lekára, od schválených výkonov revíznym lekárom príslušnej zdravotnej poisťovne. Trvanie jednej návštevy v domácom prostredí je minimálne 15 minút a maximálne 120 min. K pacientom/klientom sa sestry dopravujú autom v okruhu 30 km, ktoré šetrí čas na presun a zároveň uľahčuje dostupnosť.

Je pre nás sestry príležitosťou dokázať, že naša všímavosť, pochopenie, záujem o človeka, odborné a praktické skúsenosti, personálne, materiálne a technické vybavenie nám umožňujú zabezpečiť starostlivosť o pacienta v domácom prostredí. Myšlienka vrátiť človeka s narušeným zdravím do prirodzeného prostredia jeho rodiny, neizolovať ho od domova, pokiaľ to nie je nevyhnutné a snažiť sa o nápravu v domácom prostredí za pomoci zdravotníckych pracovníkov a rodiny, sa javí ako jeden z najvhodnejších spôsobov. Spojenie domáceho prostredia, kvalifikovaný ošetrovateľský personál a dohľad ambulantných lekárov dodáva tejto zdravotnej starostlivosti o pacienta/klienta výnimočnosť.

Mgr. Elena Velebírová
Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti „ELÁN“
Budovateľská 429/6, zdravotné stredisko - I. poschodie

OZNAM

POZOR!!!

Zmena ordinačných hodín
01.02.2020

MUDr. Havírová Mária

Pondelok	07:00 - 13:00
Utorok	12:30 - 15:30
Streda	07:00 - 12:00
Štvrtok	12:30 - 15:00
Piatok	07:00 - 13:00

KOSIT

Informácia o separovaní odpadu

Spoločnosť KOSIT a.s. prosí občanov, aby pri zbere plastov z rodinných domov vrecia nezalepovali, ani neviazali. V snahe produkovať menej plastov boli tento rok pre domácnosti vyrobené kvalitnejšie vrecia, ktoré by mali vydržať približne päť zberov. Z tohto dôvodu nebude po každom zbere rozdávané nové vrece. V prípade, že bude žlté vrece poškodené, dostane domácnosť automaticky nové.

KANCELÁRIA PRVÉHO KONTAKTU NA MESTSKOM ÚRADE

Každý mestský úrad by mal v prvom rade slúžiť ľuďom, keďže úradníci sú tú pre ľudí, nie naopak. Vedenie mesta sa snaží skvalitňovať služby pre občanov, aby bola návšteva úradu čo najpríjemnejšia. S týmto cieľom vznikla hneď pri vstupnej chodbe úradu kancelária prvého kontaktu. Okrem vynovených priestorov, ktorých stav si už vyžadoval modernizáciu, tam sa zjednotila väčšina agendy, kvôli ktorej navštevujú občania Hanušoviec nad Topľou mestský úrad. Práve v tejto kancelárii môže občan využiť služby podateľne, čo je zásadná zmena, keďže teraz bola podateľňa na sekretariáte primátora. Na tomto mieste taktiež vybavíte všetko ohľadom daní a poplatkov, ktoré môžeme uhradiť v hotovosti alebo platobnou kartou, keďže pribudol platobný terminál.

Na prízemí taktiež sídli matrika, stavebný úrad, sociálne oddelenie aj oddelenie životného prostredia a odpadového hospodárstva, tak nájde všetko potrebné na jednom poschodí. Týmito zmenami však premeny mestského úradu nekončia, v tomto roku budeme- klásť väčší dôraz na komunikáciu s občanmi. Cieľom je ochota a ústretovosť úradníkov k občanom, aj keď nie vždy vieme pomôcť, vždy môžeme občanovi poradiť a nasmerovať ho. Ústretovosť a ochota nás nič nestoja a pritom je stále v mnohých inštitúciách tak vzácnym javom. Ochotných a poctivých zamestnancov úradu chceme odmeniť, naopak tých, ktorí majú rezervy, motivovať, aby na sebe a komunikácii s občanmi viac pracovali. Budeme vďační za každú spätnú väzbu, lebo len spätná väzba od občanov môže tento mestský úrad posunúť vpred.

KONTAKT		
Edita Koščová	0902 970 859	edita.koscova@hanusovce.sk
Emília Kočišová	0902 970 980	emilia.kocisova@hanusovce.sk

PhDr. Slavomír Karabinoš
prednosta MsÚ

Z ROKOVANÍ MESTSKÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Posledný kvartál uplynulého roka priniesol dve zasadnutia mestského zastupiteľstva, ktorých výsledkom sú dôležité rozhodnutia pre život v Hanušovciach nad Topľou.

30.októbra zasadalo plánované mestské zastupiteľstvo s bohatým programom, ktorý obsahoval až devätnásť bodov. Hlavným bodom programu bol súhlas mestského zastupiteľstva so zámerom prekrytia ľadovej plochy. Ako je už dlhšie známe, vedenie mesta sa už dlhšiu dobu pokúša o výstavbu ľadovej plochy v meste, ktorá by výrazným spôsobom zlepšila možnosti na trávenie voľného času, a to predovšetkým v zimnom období. Mesto uspelo so žiadosťou o získanie finančných prostriedkov na tento zámer na výjazdovom rokovaní vlády SR, ktorá rokovala práve v Hanušovciach nad Topľou a odklepla 80.000 EUR, 30.000 získalo mesto z Akčného plánu na rozvoj okresu Vranov nad Topľou. Zásadný partner tejto investície je Slovenský zväz ľadového hokeja, ktorý taktiež podporil výstavbu ľadovej plochy v meste s rolbou v predpokladanej hodnote 300.000 EUR a zaradil Hanušovce nad Topľou do A kategórie, kam patria mestá, ktoré spĺňajú všetky podmienky pre výstavbu ľadovej plochy. Aby sa Hanušovce nad Topľou udržali v tejto kategórii a ustáli konkurenciu ďalších obcí a miest, ktoré majú o ľadovú plochu záujem, bol nevyhnutný súhlas mestského zastupiteľstva so zámerom prekrytia ľadovej plochy do dvoch rokov od jej výstavby. Po diskusii poslanci mestského zastupiteľstva jednohlasne podporili tento zámer, za čo im patrí veľké poďakovanie. Aj vďaka nim sú Hanušovce nad Topľou o krok bližšie k ľadovej ploche.

Oveľa živšie bolo posledné rokovanie mestského zastupiteľstva v kalendárom roku 2019. Dňa 16. decembra bolo na prerokovaní Všeobecne záväzné nariadenie o poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady. Poslanci predložený návrh na zvýšenie poplatku neschválili, v platnosti teda ostáva ich aktuálna výška. Treba povedať, že v tomto období k zvýšeniu poplatkov pristúpila väčšina samospráv, napr. aj susedný Vranov nad Topľou. Samosprávy takto reagovali na úpravu legislatívy, ktorá vyvolá v ďalších rokoch zvýšenie poplatkov za uloženie odpadu v závislosti od miery jeho separácie. Poslanci mestského zastupiteľstva požiadali vedenie mesta, aby počas roka 2020 vyhodnotilo situáciu s odpadmi v meste, v hre je aj návrat k žetónovému systému, ktorý by spravodlivejšie zohľadňoval, koľko nevytriedeného dopadu daná domácnosť vyprodukuje. Kto produkuje viac odpadu, viac aj zaplatí. Občania si musia uvedomiť, že postoj spoločnosti k odpadu sa mení a keď nechceme, aby výdavky na odpady neukrajovali väčšie sumy z rodinného rozpočtu, musíme viac separovať.

Hlavným bodom rokovania bol návrh rozpočtu mesta na rok 2020, od ktorého sa odvíja celkový život v meste a investície do jeho rozvoja. Poslanci mestského zastupiteľstva schválili návrh rozpočtu so zapracovaním viacerých zmien, ktoré majú predovšetkým šetriť finančné prostriedky v kategórii bežné výdavky. Mesto sa pravdepodobne nevyhne ani úveru na hlavne Európskou úniou požadované spolufinancovanie rozvojových aktivít, medzi najvýznamnejšie patrí oprava zdravotného strediska aj výstavba zberného dvora. Získané dotácie od EÚ, resp. z iných zdrojov na rôzne projekty budú v roku 2020 vo výške viac ako 1,5 milióna eur.

PhDr. Slavomír Karabinoš
prednosta MsÚ

ANKETA NA TÉMU VIANOČNÉ TRHY

Eva Gdovinová, 60 rokov
Páčia sa mi vianočné trhy aj akékoľvek trhy v Hanušovciach nad Topľou, lebo sú ešte dobrí ľudia, čo zachovávajú tradície. Je to pekné, keď sa takto ľudia stretnú – aj sa porozprávajú, aj majú zážitok.

Ján Havrila, 44 rokov
Som za to, aby sa takéto trhy robili. A tiež som za také veci, akými sú zbierka hračiek, vecí a kníh bez problémov. Som za to.

Ján Fiľo, 57 rokov
Je to výborné, páči sa mi. Klobúk dolu, pekné je to. Môžem to pochváliť, mne sa to osobne páči. Betlehem aj stromček sú pekné, naozaj prvýkrát, ale nech to bude tak každý rok.

Danka Schubertová, 35 rokov
Vnímam to veľmi pozitívne a som veľmi rada, že v tomto meste sa vytvorili tieto vianočné trhy. A čo sa týka zbierky odevov, hračiek a kníh, myslím, že je to veľmi dobrá vec. Prajem, aby to tak fungovalo v tomto meste naďalej, aby to pokračovalo aj ďalší rok.

Mária Drapová, 40 rokov
Veľmi dobre to vnímame, pekné je to, každý rok aby sa to opakovalo, aby to zostalo tradíciou do budúcna.

Jozef Šima, 58 rokov
Vnímam to ako veľmi dobré pre občanov mesta, že sa môžu stretnúť, spojiť sa. A zbierka je ... dobrá myšlienka a pomoc pre tých, čo sú v núdzi. Chcem ešte povedať, že veľmi sa mi páčil aj včerajší Mikuláš. Len tak ďalej!

Stanislav Socha, 48 rokov
Na to, že je to prvýkrát, je to super, myslím. Treba to ďalej posunúť, aby to bolo atraktívnejšie, ale na to, že je to prvýkrát, môže byť. ... treba, aby to bolo viac osvetlené, teda ten priestor (medzi stánkami a parčíkom s betlehemom – pozn.), lebo sa mi zdá, že ľudí sa nazbieralo. Je to teraz stiesnené, ale keď to bude tradícia, treba nájsť na to miesto.

Tomáš Hricko, 28 rokov
Vnímam to veľmi dobre, pretože konečne sa niečo deje. Stále som si predstavoval, že by aj v Hanušovciach mohli byť takéto vianočné trhy, čiže vnímam to pozitívne. Na prvý ročník je to veľmi dobré a dúfam, že to bude aj na budúci rok.

Pavol Leško, 37 rokov
Vnímam ich pekne, určite som takú účasť nečakal. Pekné stánky a vôbec – som prekvapený z tej účasti. No trošku ma zarazili tie plastové poháre. Aspoň na takú udalosť, ako sú vianočné trhy, mohli byť nejaké papierové. Trošku treba chrániť aj tú našu prírodu. Ale inak to vnímam veľmi pozitívne.

Beáta Töröková, 36 rokov
Túto akciu vnímam ako pekný začiatok novej tradície. Na prvý ročník je to veľmi vydarená akcia.

Danka Gašparová, 54 rokov
Je tu krásna atmosféra, strašne veľa ľudí, je to super, len akurát chýba to osvetlenie, trošku viacej svetla. Ale je to veľmi vydarená akcia. Verím, že (to bude platiť) aj pre budúcnosť. Ľudia sa tu zbližujú, postretávajú sa, porozprávajú, je tu fakt super atmosféra. Super dobrý nápad, oceňujem – 100 bodov!

Milan Černák, 53 rokov
Teraz sme len s manželkou sem prišli...(oslovení neboli Hanušovčania – pozn.). Betlehem je pekný, atmosféra dobrá a počasie nám praje. Sme spokojní.

Jarmila Pagurková, 66 rokov
Počítala som, že tu bude viac ľudí od začiatku. Stromček je úchvatný, krásny, nádherný, betlehem takisto. Som spokojná. Zo začiatku bolo síce málo návštevníkov a teraz v tme dobre nevidím (koľko ich tu je), lebo som tu v stánku za pultom. No som spokojná s tým, že tu máme trhy na Vianoce a páči sa mi, že sa konečne ľuďom páčia ručne robené výrobky. Dievčatá zo stacionáru popredali kopu vecí a dačo som predala aj ja zo svojich výrobkov. Začína sa to rozbiehať – som spokojná. Určite bude to mať pokračovanie aj nabudúce.

Mária Grittová, 66 rokov
Vianočné trhy tohto roku sú pre naše mestečko novinkou a prekvapením. Tento čas má vzácnu atmosféru, kedy sme si zvlášť blízki v Ježišovi Kristovi. On sa stal jedným z nás, aby sme mali život a mali hojnosť. Máme veľa dôvodov na prejavenie vďaky za jeho narodenie. Pripravený betlehem, tento folklór je zvlášť pre deti pripomienkou na lepšie zapamätanie si týchto udalostí. Pri stromčeku pribudli aj nové stánky s umeleckou zručnosťou našich šikovných žien. V tento deň sme sa dozvedeli o tragickej udalosti v meste Prešov, a tak máme možnosť aj na trhu prispieť na pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli bez domova.

Je dobré, že počas týchto dní rodičia spolu s deťmi trávia viac času, aby im pripomenuli, aké dôležité je podeliť sa s hračkami a s oblečením pre deti, ktoré majú menej než ony. Som vďačná za dobrovoľníkov, ktorí zabezpečili túto zbierku v našom meste.

Pýtala sa: Agáta Krupová

... PhDr. Magdalény Mydlovej, odbornej garantky Komunitného centra v Hanušovciach nad Topľou

Ako pracuje komunitné centrum?

Ako dlho vediete toto komunitné centrum (KC)?
Od 1. februára 2017. Keď som tu nastúpila, projekt už bežal, a to od 1. januára 2015v rámci operačného programu Ľudské zdrojes krátkym výpadkom činnosti v čase medzi októbrom 2015 až aprílom 2016.

Na základe čoho toto KC vzniklo?
Mesto Hanušovce sa zapojilo do Národného projektu Komunitné centrá podporovaného Európskym sociálnym fondom podpísaním zmluvy s Implementačnou agentúrou pre Operačný program Ľudské zdroje.

Koľko vás tu vtedy bolo pracovníkov?
Na začiatku projektu tu boli štyria, dnes sme tu traja pracovníci – ja, Mgr. Radoslav Makáň a Bc. Denisa Fiľová.

K čomu slúži toto centrum?
Je to zariadenie pre všetkých obyvateľov mesta a slúži na rôzne komunitné aktivity (kultúrne, vzdelávacie, voľnočasové,...) a preventívne aktivity (prevencia proti infekčným chorobám, kriminalite a iným poškodeniam zdravia a majetku a pod.).

Pre všetkých obyvateľov? Nielen pre marginalizované skupiny?
Áno, pre všetkých, nie len pre marginalizované skupiny. To by potom v názve muselo byť napríklad „Komunitné centrum pre Rómov“.

Ale marginalizované skupiny nemusia byť len Rómovia...
Všetky komunitné centrá boli zriadené a majú slúžiť majorite i minorite. V Hanušovciach je zvláštna situácia v tom, že z majority k nám chodí minimum klientov. Väčšinou sem chodia Rómovia, preto vznikol ten nesprávny dojem. No a z Rómov sem chodia predovšetkým deti a mládež, dospelí v menšom počte. Radi by sme tu však uvítali aj obyvateľov z majority – či už deti alebo dospelých.

Čo robíte pre to, aby sem prišli a začali využívať vaše služby?
Na začiatku sme pozývali všetkých, aby prišli a sami povedali, čo ich zaujíma, čo chcú robiť a naše aktivity by sme prispôsobili ich prianiam. Keďže majorita neprejavila záujem, z toho dôvodu sme vytvorili adekvátne aktivity pre tie skupiny, ktoré nás chceli navštevovať a venovať sa rôznym činnostiam.

Aké druhy činností robíte s deťmi a mládežou?
V rámci kultúrnych aktivít sa naši klienti zapájajú do tanečného a hudobného krúžku, v tvorivých dielňachrozvíjajú rôzne kreatívne zručnosti (maľovanie a kreslenie, šitie a vyšívanie, modelovanie a iné remeselné činnosti, napr. výroba ikebán, vencov, kvetov), v rámci športových aktivít hrajú futbal, volejbal, basketbal, stolný tenis a podobne.

A čo sa týka vzdelávacích aktivít?
Venujeme sa aj vzdelávaniu klientov, najmä doučovaniu žiakov základnej a spojenej školy. Ak sem prídu s tým, že majú nejaký problém v škole s matematikou, slovenčinou, angličtinou a podobne, resp. že majú z nejakého predmetu urobiť nejaký projekt, venujeme sa im v tomto smere. Napríklad v rámci aktivity „Máme radi slovenčinu“ čítame s deťmi knihy, čím zlepšujeme u nich slovenčinu. Ak naši klienti nemajú doma vhodné podmienky na písanie domácich úloh, prídu a napíšu si ich tu v komunitnom centre.

Máte tu aj potrebné vybavenie?
Máme počítače, na ktorých si vypracovávajú zadané projekty a nakoniec si ich tu môžu aj vytlačiť. Je tu priestor, kde si môžu robiť domáce úlohy a podobne. Chodíme aj do prírody, kde v rámci vzdelávacích aktivít pracuje ekologický krúžok.

Teda ako hovoríte - každý tu môže prísť, hociktorý žiak?
Áno, hociktorý.

Ak hovoríme o deťoch a mládeži, o aké aktivity je z ich strany najväčší záujem?
Sú temperamentní, preto veľmi radi tancujú a spievajú. V rámci tanečného krúžku vytvorili súbor „Somnakuňi luluďi“, čo v preklade znamená Zlatý kvet.Zúčastňujeme sa rôznych súťaží a festivalov, spomeniem aspoň roky 2018 a 2019, keď sme boli v Prešove, Sabinove a v Pavlovciach nad Uhom, kde sme dokonca získali najlepšie ocenenie, tzv. zlaté pásmo.

To je všetko?
Určite nie. Raz týždenne mávame na programe aktivitu s názvom „Vedenie domácnosti“, počas ktorej s našimi klientmi varíme, pečieme, alebo ich učíme robiť rôzne nátierky a iné. Na týchto stretnutiach sa vždy dohodneme, čo budeme robiť na nasledujúcom stretnutí.

Čo ešte súvisí s aktivitou „Vedenie domácnosti“?
Zameriavame sa aj na iné činnosti v rámci vedenia domácnosti. Napríklad doniesli sme im letáky o akciách, teda potravinových zľavách. Klientom sme zadali úlohu. Mali si predstaviť, že majú 10 €. Potom si mali prezrieť produkty na letáku, rozmyslieť si, čo by si za tých 10€ mohli reálne kúpiť a tieto produkty mali z letáku povystrihovať.Výborné cvičenie aj na vedenie domácnosti, aj z matematiky.

Bola to pre ne hračka alebo problém?
Samozrejme, stalo sa, že niektorí ten limit prekročili. V takom prípade sme sa do riešenia úlohy pustili znova.

Hovorili ste aj o ekologickom krúžku.
Vedie ho kolega Makáň. Teraz v zime sa zdržiavajú viac vo vnútri, teda tu v centre. Deti sa učili rozoznávať jednotlivé druhy zeleniny, aj cez kreslenie, maľovanie, hovorili sme si aj o tom, čo sa z čoho dá variť. Učili sa tiež pliesť brezové metly zvané drapačky, ale aj separovať odpad. Keď už bude teplo, znova budú v rámci tohto krúžku viac vonku, v prírode. Na pozemok povyše kultúrneho domu, ktorý využíva aj základná škola dopoludnia, sme my chodili s našimi klientmi popoludní. Kolega v rámci toho im ukazoval, ako sa strihajú ovocné stromky, kosí tráva, kompostuje, dokonca predvádzal prácu s rotavátorom, štiepkovačom, vysievali obilie, ako to voľakedy robili ľudia na poli. Sadili ovocné a okrasné

stromčeky, venovali sa kvetinovej výzdobe, a to aj v spolupráci s učiteľmi škôl a OZ Svatobor. Tieto aktivity prebiehajú aj na pôde škôl, škôlky a na rôznych miestach v meste.

Zaujíma to deti?
Deti to vždy zaujíma, lebo všetky aktivity prevádzame hravou formou. Možno, že občas sa niektoré dieťa zašije v kúte, ale väčšina je aktívna. Tuná v centre sme robili aj vysievanie semienok zeleniny, papriky, paradajok, kalerábov. Keď zo semienok vyrástli sadenice, deti ich pekne samy pikírovali, teda presádzali.

Koľko klientov navštevuje KC?
Ten počet je variabilný. V rámci jedného dňa sme mali už aj 70 klientov, ale bývajú dni, keď ich sem príde menej. No podľa našej evidencie ich celkový počet k dnešnému dňu (17.12.2019 – pozn.)je 764 klientov.

Aké služby poskytujete dospelým klientom?
Predovšetkým základné, ale aj špecializované poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, pracovné a kariérne poradenstvo. Klientom v rámci pracovného poradenstva pomáhame nielen pri vypisovaní rôznych tlačív a životopisov, ale sprevádzame ich aj na výberové konania. Je totiž veľa takých, ktorí už majú 40 rokov a ešte nikdy nepracovali. Takí majú problém prekonať strach ísť do okresného alebo krajského mesta, pohybovať sa MHD-čkou, nezablúdiť a podobne. No to, či urobia alebo neurobia testy, to ja už neovplyvním. Dôležité je, aby naberali skúsenosti a prekonávali tak seba samých a najmä, že vyjadrili ochotu pracovať a niečo pre to aj urobili.

Aká bola úspešnosť na týchto výberových konaniach?
Doteraz sa nám podarilo nájsť prácu šiestim klientom.

Venujete sa aj zdravotníckej osvete?
Organizovali sme rôzne prednášky. Z Národného projektu Zdravé komunity bola lektorka, ktorá prednášala o zdravej výžive, deti nabádala k väčšej konzumácii ovocia, a nie sladkostí. Pre tínedžerov bola prednáška na tému lásky, zaľúbenosti a sexu. S deťmi rozprávame o potrebe dodržiavania pravidelnej hygieny tela. Keď k nám klienti prichádzali, po vstupe, predtým ako začali aktivity, sme ich vyzývali, aby si najprv umyli ruky. Teraz už ich vyzývať netreba, urobia to po vstupe do centra automaticky. Aj takto prakticky, privykaním na hygienické návyky ich učíme, že hygienou predchádzame infekčným chorobám, čo je veľmi dôležité v preventíve proti žltačke, svrabu, ale aj napríklad proti pedikulóze (zavšivavenie – pozn.). No učíme ich napríklad aj pri činnostiach okolo varenia, že keď robia nákup, majú si všímať dátum a nekupovať produkty po záruke.

Máte nejakú spätnú väzbu úspešnosti vašich aktivít?
Napríklad jedna z tých, ktoré vďaka našej snahe a pomoci začali pracovať, asi po roku, keď som sa s ňou stretla a pýtala sa jej, či je tam spokojná, odpovedala, že áno. Robí v kablikárni v Prešove, povedala mi, koľko zarobí a že už nikdy by sa nechcela vrátiť znova zametať ulice v rámci VPP. No mala som aj prípad, keď našu klientku chceli zamestnať, ale ona tesne pred podpísaním pracovnej zmluvy cúvla, že má chorú svokru, o ktorú sa musí starať. Ako vidíte, skúsenosti bývajú diametrálne odlišné.

V rámci týždňa kedy ste k dispozícii svojim klientom?
Každé ráno sme tu pre klientov od ôsmej hodiny. Popoludní už je to rôzne –
v pondelky do 16. hodiny,
v utorky, stredy a štvrtky do 18. hodiny,
v piatok končíme o 13. hodine.

Pýtala sa Agáta Krupová
Foto zdroj: https://www.facebook.com/kchnt/

Životného jubilea sa dožili

Jubilanti v mesiacoch január – február 2020

70 rokov
Drap Ján, Šarišská ul.
Drapová Terézia, Jarmočná ul.
Ferková Anna, Širiava
Hermanovský Milan, Kukorelliho ul.
Molitoris Vladimír, Mierová ul.
Rozkoš Ján, Jarmočná ul.
Sabová Mária, Budovateľská ul.
Tomaško Juraj, Jarmočná ul.
Zribko Ján, Širiava

75 rokov
Adam Juraj, Širiava
Kosť Michal, Mgr., Štúrova ul.

80 rokov
Czapáková Anna, Kukorelliho ul.
Homová Anna, Kláštorná ul.
Jacková Anna, Mierová ul.
Krupová Mária, Bukovské

85 rokov
Golmic Jarolím, Kukorelliho ul.
Molitoris Štefan, Kukorelliho ul.

Narodili sa

Eliška Dávidová
Alex Kiňa
Patrik Adamišin
Miloš Sekeľ
Karolína Horvátová
Oliver Rác
Veronika Horvátová
Róbert Bačo
Matej Klimčo-Havran
Timea Oráčová
Stela Straková
Puľo (neurčené)
Ema Jelová
Radka Bambuchová
Patrik Baran

Manželstvo uzavreli

Lukáš Horký - Lenka Hricová
Jaroslav Socha - Daniela Janečková
Peter Madár - Martina Jurková
Emil Dávid - Barbora Horvátová
Mário Kurej - Dominika Hlucho-Horvátová
Stanislav Puľo - Alena Hlucho-Horvátová
Patrik Adamišin - Milena Velebírová
Ing. Lukáš Pavlík - Mgr. Barbora Daňková
Stanislav Čikala - Denisa Goroľová

Opustili nás

Anna Šváčová
Juraj Onder
Jozef Lajčák
Miloš Sekeľ
Ján Maščuch
Marta Gerhardtová
Anna Kovalčiková
Marta Draľová
Mária Knašinská
Pavol Vozár
Jozef Drap
Ján Kučinský

Pripravila Zuzana Sotáková
matrikárka

„MNOHÍ HANUŠOVČANIA SI EŠTE STÁLE NEUVEDOMUJÚ, ŽE SÚ OPRÁVNENÝMI DEDIČMI VZÁCNYCH HISTORICKÝCH PAMIATOK, KTORÉ SÚ NAJVÄČŠÍM NOSNÝM PILIEROM BUDÚCNOSTI ICH POTOMKOV.“

Rozhovor s Ing. Samuelom Brussom, vedúcim organizačnej jednotky Kaštieľ Hanušovce nad Topľou Krajského múzea Prešov

Samuel Bruss sa narodil sa v roku 1985 ako piate dieťa rodičom Jozefovi a Daniele, rodenej Oľhovej. Je rodený Vranovčan, kde vychodil aj základnú a strednú školu (SOU papierenské), ktorú ukončil maturitou ako operátor drevárskej nábytkárskej výroby. Potom študoval na Technickej univerzite vo Zvolene; toto štúdium ukončil v roku 2009 ako drevársky inžinier – technológ. Krátky čas pracoval ako technológ pre krajské riaditeľstvo komunálnej poisťovne. No jeho snom bolo od detstva umelecké remeslo a ten sa mu začal napĺňať ako pracovníkovi Vlastivedného múzea v Hanušovciach nad Topľou od roku 2011. Okrem toho s manželkou Jankou vlastnia ranč v Pavlovciach, keďže veľkou láskou Samuela Brussa sú tiež kone a psy.

Kedy sa u vás zrodila láska k umeniu a produktom umeleckého remesla?

Už ako dieťa som miloval staré, možno pre niekoho nezaujímavé, ošúchané, ale svojím spôsobom výnimočné veci. Od dvoch rokov som vyrastal bez otca, ale pri ľuďoch, ktorí mali vzťah k umeniu. Navštevoval som základnú umeleckú školu, literárno-dramatický odbor, rástol v dome kultúry a v centre voľného času, kde som od detstva navštevoval rôzne aktivity spojené s umeleckým remeslom alebo s remeslom ako takým.

Ako ste začínali v múzeu?

Ako konzervátor a reštaurátor v chemickom laboratóriu, kde som pracoval na úseku konzervácie zbierok z fondu etnografie, histórie a archeológie. Dokonca som v začiatkochako technik viedol aj práce počas archeologického výskumu na hrade Medzianky. No do hanušovského kaštieľa, resp. múzea som sa zaľúbil ešte ako žiak počas jednej návštevy zo základnej školy. Pamätám si, bola to pani v bielom plášti – dnes už viem, že to bola vtedajšia laborantka Mária Kopasová – ktorú som za ten plášť ťahal a pýtal som sa, kto v kaštieli býval, komu patril. Vo Vranove okrem baziliky minor a kláštora rádu pavlínov sme už nemali žiadne národné kultúrne pamiatky pripomínajúce bohatú históriu nášho okresného mesta.

V múzeu ste prešli od konzervátora postupne až k dnešnému postaveniu vedúceho organizačnej jednotky Krajského múzea Prešov – Kaštieľa v Hanušovciach nad Topľou. No všetci vás poznajú najmä ako veľkého obdivovateľa rodu Dessewffy.

Áno, pretože keď človek obdivuje starú architektúru, tak barokový kaštieľ v Hanušovciach je jedinečné panské sídlo na území celého okresu či kraja. Prečo? Je neprebudovaný, nie sú na ňom robené žiadne sekundárne zásahy ani z 2. polovice 18. storočia, ani výrazné zásahy v 19. či zanedbateľne v 20. storočí. Šindľová strecha v kombinácii s pompéznym barokom sú krásne dominantné. A tak čo sa týka Dessewffyovcov, bolo to jednoduché – kaštieľ a výskum jeho majiteľov boli pre mňa tou najprirodzenejšou záležitosťou hneď od začiatku.

Ako ste zakotvili v Pavlovciach?

Vo Vranove som ako chlapec navštevoval jazdecký oddiel a milované koníky. No keď som mal 13 rokov, majiteľ tie kone predal do Pavloviec miestnemu chovateľovi, ktorým bol vtedajší starosta obce Ján Verčimák. Tak som sa tam za svojimi miláčikmi vybral pozrieť, ako sa majú. Nakoniec som tam chodieval pravidelne cez víkendy a letné prázdniny a staral sa o ne, až som tam po časezakotvil natrvalo tým, že som si tu postavil domček a dnes tu žijem so svojou rodinou.

Takže ste to mali blízko aj do Hanušoviec.

Ľudia, ktorí vyrastú a žijú v tomto prostredí, si určite uvedomujú zdedené hodnoty. Pre mňa ako človeka, ktorý žil mimo tohto mestaa ktorý ľúbi skvosty architektúry, je historické jadro Hanušoviec skutočne očarujúce.No nielen pre mňa. Niektorí umeleckí historici resp. ľudia, ktorí sa zaoberajú pamiatkovým výskumom, prirovnávajú ho v tejto konfigurácii k Podolincu alebo k mimoriadnym slobodným kráľovským mestám. Myslím, že Hanušovce medzi takéto slávne šarišské – minimálne šarišské – mestá patria.

Do zbierok múzea ste získali aj mnoho pôvodných vecí z kaštieľa, o existencii ktorých predtým málokto vedel.

Áno. Prioritne som začal pátrať po vzácnom mobiliári. Prinútili ma k tomu aj otázky návštevníkov. Od detstva sme podvedome privádzaní k tomu, že v kaštieľoch, hradoch a zámkoch žije princezná s princom. Keď človek potom vojde do takého pompézneho panského sídla, automaticky očakáva, že sa tam s tou princeznou a princom pomyselne aj stretne cez adekvátne zariadené interiéry. No paradoxne vtedy ešte takýto pocit ľudia pri návšteve nášho objektu nemali. Je tiež všeobecne známe, že u nás aj vo svete sú najnavštevovanejšie múzeá-kaštiele s pôvodným mobiliárom. Tak som iba vyplnil tú medzeru.

Odkiaľ zovšade ste získali súčasti pôvodného mobiliáru Veľkého kaštieľa?

Najprv sme zamierili do Budapešti hľadať dokumenty týkajúce sa rodiny Dessewffy, ktoré tam jej členovia dali previezť v chaose vzniku I. ČSR. Boli to vzácne rodinné knihy so súpismi mobiliáru. V tejto súvislosti chcem pripomenúť, že mal som to šťastie stretnúť sa aj s priamym potomkom posledného hanušovského grófa,

ktorému v 19. storočí patrila väčšia časť Hanušoviec vrátane Veľkého a Malého kaštieľa. Následne tým, že sme začali na verejnosti prezentovať spätosť Hanušoviec s grófskou rodinou Dessewffy, sme si vlastne urobili reklamu do sveta. Vďaka tejto reklame sme začali získavať ďalšie informácie, kde všade sa časti tohto vzácneho mobiliáru nachádzajú.

Pri skúmaní dokumentov ste natrafili aj na informácie o grófskom parku.

V roku 2014 som v Magyar Nemzeti Levéltár (Maďarský národný archív) v Budapešti objavil dokument *„Capsa Hanusfalviensis“*. Jeho súčasťou bol *„Inventaris Hanusfalviensis“* vyhotovený v roku 1814 na žiadosť grófa Františka Dessewffyho, ktorý obsahoval podrobný súpis inventára každej miestnosti v kaštieli i celého veľkostatku. Sú v ňom podrobne popísané byty zamestnancov, byt provizóra, kuchyňa oproti kaštieľu, stajne pre hovädzí dobytok a ostatné hospodárske zvieratá, kočiare pre jazdecké kone, ťažné kone, včelín, ľadovňa a nechýbal ani popis dnes neexistujúcej veľkej časti panskej záhrady s ovocnými stromami. Bolo tam tiež napísané, v akom stave sa nachádzalo oranžérium, teda vykurovaný skleník na pestovanie citrusových plodov a iných exotických rastlín, čo mi doslova vyrazilo dych. Tento stav potvrdzujú aj fotografie, ktoré máme zo začiatku 20. storočia. Na základe súpisu vieme tiež povedať, že dlhoročne prezentované torzo barokovej plastiky sv. Jána Krstiteľa na baránkovi z pôvodnej grófskej záhrady sme svojho času nesprávne uvádzali ako anjelika na baránkovi. Počas štúdia týchto dokumentov som si naplno uvedomil, že prezentovať Veľký kaštieľ bez exteriéru je ako ukazovať okyptené torzo plastiky. Kaštieľ bol súčasťou jedného veľkého exteriérového projektu, jednej ucelenej myšlienky architektov z obdobia baroka.

Ako bude vyzerať park, pokiaľ sa projekt jeho plánovanej obnovy podarí šťastne realizovať?

Toje skôr otázka na vedenie mesta, keďže mesto Hanušovce nad Topľou je predkladateľom žiadosti na finančnú dotáciu na obnovu grófskeho parku. Ako člen tímu môžem povedať, že v prvej etape by sa mal obnoviť kruhový parter z 19. storočia pred kaštieľom. Na svoje miesto by sa mala vrátiť barokova plastika sv. Jána Krstiteľa na kamennom pilastri. Mala by sa obnoviť vstupná brána podľa vzoru grodzinského panstva z obdobia baroka, ktorá sa tam zachovala, keďže ju vlastnila rodina Péchy alebo manželka Tomáša Dessewffyho, ktorý je jeden zo staviteľov hanušovského Veľkého kaštieľa. Tak analogicky previezli architekti túto vstupnú bránu na hanušovské panstvo. A čo je najdôležitejšie, mala by sa obnoviť zeleň, konfigurácia stromov vzácnej porastovej štruktúry z 19. storočia podľa zachovaných súpisov.Do parku sa tak vrátia stromy, na ktoré už Hanušovčania nie sú zvyknutí – vzácny sekvojovec obrovský alebo mamutí, platany, ľaliovníky tulipánokveté a stromy, ktoré do historického parku prinavrátia honosnosť zelene. Osobne sa najviac teším na to, že by mali byť v prípade získania dotácie obnovené kamenné chodníky, parkové svietidlá a podobne.

A čo tanečná plocha – parket?

Hej, skôr narodení Hanušovčania si pamätajú, že voľakedy sa majálesy a iné tanečné zábavy konali na kruhovejrovnej ploche v parku pri kaštieli. Treba však povedať, že toto bolo tiež len sekundárne riešenie, lebo na tomto mieste v 19. storočí bol nepochybne tzv. hudobný pavilón grófskej rodiny, preto na tomto mieste by mal vzniknúť hudobný altánok. Mala by to byť veľká prekrytá plocha, možno aj tančiareň, ktorá však bude modernejšej architektúry. Tak to prešlo schvaľovacím procesom pamiatkového úradu.

Aké ďalšie zaujímavé body zahŕňa prvá etapa projektu obnovy parku?

Tento projekt mal toľko podmienok zo strany pamiatkarov, koľko doposiaľ nemala žiadna obnovovaná pamiatka na území mesta. Z toho možno usudzovať, aká významná je jeho obnova. Okrem toho, čo sme hovorili, zrekonštruovať a sprístupniť sa má historická studňa. Pre rodiny s deťmi sa vybuduje detské ihrisko. Zákutie domu kultúry má byť oddelené zelenou masou, aby nebol rušený pohľad na historické jadro. Pod zelenou masou mám na mysli stromy vysádzané v kontajnerových súpravách. Okrem detského ihriska má v zadnej časti vzniknúť aj tzv. prírodný amfiteáter využívaný na letné kino či koncertné vystúpenia. Týmito úpravami sa má zušľachtiťplocha okolo kultúrneho domu, ktorý tam bol vybudovaný po roku 1980.

A čo v druhej etape?

Mala by sa zrekonštruovať plocha zelene a prinavrátiť pôvodný vzhľad na ploche dnešného archeoparku. Jednou z podmienok Krajského pamiatkového úradu v Prešove v tomto projekte je totiž vymiestniť archeopark do inej lokality. To sa však môže stať až v roku 2024 kvôli viazanosti projektu z prostriedkov EÚ. Plochu pod archeoparkom má múzeum prenajatú od mesta.

Aký je podiel múzea na tomto projekte?

Múzeumsa ako partner zúčastňuje skôr pri vyhľadávaní archívneho materiálu a odborných publikácií.

Aký máte názor na ihrisko pod kaštieľom zriadené po vojne?

Chcem podčiarknuť tromi výkričníkmi, že nápad s futbalovým ihriskom považujem za najvulgárnejší prvok, ktorýtu v súčasnosti v historickom jadre existuje a prevádzkuje sa. Všetky ploty, ktoré rozdeľujú jednotlivé plochy využívané na rôzne aj športové účely, všetky plechy a betónové prvky by mali určite opustiť miesto pôvodného renesančného múrika vinúceho sa okolo gotického kostola. Takisto koľajové oceľové šíny s tými reťazami.A samozrejme tá tribúna – absolútny masaker! Celéhistorické jadro by sa malo otvoriť a sprístupniť verejnosti.

Tvrdé slová, ale určite opodstatnené.

Hanušovčania by si mali uvedomiť, že súčasná plocha futbalového ihriska bola v minulosti využívaná ako ovocná a zeleninová záhrada pre potreby panského veľkostatku. Bola tu samozrejme aj kvetinová záhrada. To všetko,prirodzene preto, lebo boli v blízkosti potoka, teda vody na polievanie. Ľudia to nevedia, ale uchovanou vzácnosťou na historickom parku pod kaštieľom je pôvodná konfigurácia barokových terás.

Nedávno bola ukončená rekonštrukcia fasády Veľkého kaštieľa. Vďaka čomu sa tak stalo?

Tento barokový kaštieľ, v ktorom sídli múzeum od roku 1976, bol v 1. polovici 70. rokov 20. storočia zrekonštruovaný zle. Z tohto dôvodu bolo nutné na základe rozhodnutia Krajského pamiatkového úradu Prešov prinavrátiť kaštieľu pôvodné okná nearkádového charakteru. Vďaka fotografiám, ktoré som získal výskumom, totiž dobre vidno, že aj horný foyer mal podobu štvorcových okien tak, ako na prízemí pri vstupe do kaštieľa.

Takže ste už so súčasným stavom po rekonštrukcii spokojný?

Nie tak celkom. Na obnovu fasády sme mali mimoriadne poddimenzovaný rozpočet kvôli tomu, že nám v minulosti chýbal architektonicko-historický a reštaurátorský výskum. Ten bol vyhotovený až následne, preto získaná suma nepostačovala na riadnu obnovu plášťa objektu. No na druhej strane máme okrem tohoschválených 90 tisíc EUR na dofinancova-

nie projektu. Tieto peniaze by mali slúžiť na rekonštrukciu a prinavrátenie pôvodných barokových mreží a častí replík na prízemí, keďže na prvom a druhom nadzemnom podlaží pôvodne neboli. Kaštieľ predtým vyzeral ako väzenie, čo už v budúcnosti nedovolíme. Ďalších70 tisíc EURje určených na odvodňovací systém zvodov na zrážkovú vodu zo zvoncovitých vežových striech i z hlavnej manzardy, na obnovu elektrifikácie v exteriéri, ale aj na vytvorenie nových vstupných dverí vyrobených podľa historických fotografií.

Veľký kaštieľ je už 45 rokov sídlom múzea. Často sa menili jeho zriaďovatelia i jeho právna spôsobilosť, avšak vždy to bolo múzeum na území nášho mesta. Ako sa za tých 45 rokov vryl kaštieľ, a teda aj múzeum, do povedomia Slovenska?

Výrazne podčiarkujem, že Inštitúciu múzea v Hanušovciach nad Topľoupovažujem za najvýznamnejšiu vedeckú a kultúrnu inštitúciu Vranovského okresu. Hanušovské múzeum je pokladnicou národa. Uchováva, ošetruje a prezentujezbierky, ktoré majú celospoločenský význam. Veľký kaštieľ naozaj nie je ani vranovský, ani prešovský, ani bratislavský, ale vždy ostane hanušovský. To, že je v ňom múzeum, považujem za jedno z najvýznamnejších rozhodnutí vzdelaných ľudí v 2. polovici 20. storočia v našom okrese. Nič lepšie sa pre tento objekt nemohlo urobiť. V tomto kontexte je kaštieľ a jeho prezentácia ako národnej kultúrnej pamiatky nerozlučne spätá s inštitúciou múzea a širokou laickou i odbornou verejnosťou vnímaná mimoriadne vysoko. Je to jednak kvôli pestrosti zbierkového fondu i odborným zamestnancom s vysokým kreditom presahujúcim región okresu Vranov nad Topľou. Potvrdzuje to návštevnosť nášho múzea.

Koľko pracovníkov má teraz múzeum?

Trinásť – päť odborných pracovníkov, jedna dokumentátorka, jedna pracovníčka PaM, zvyšok technický personál a upratovačka.

Zachytila som, že v roku 2019 mal hanušovský kaštieľ vyššiu návštevnosť ako Rakócziho dom v Prešove. Je to pravda?

Je to pravda. V roku 2019 sme mali oproti roku 2018 mimoriadne zvýšený počet platených návštevníkov! A naozaj môžeme s hrdosťou povedať, že v rámci Krajského múzea Prešov návštevnosť hanušovského kaštieľa v príjmoch a v počte návštevníkov predbehla aj návštevnosť Rakócziho paláca v historickom centre tretieho najväčšieho mesta na Slovensku.Múzeum za posledných päť rokov prešlo mimoriadnou zmenou v každej jednej oblasti.

Veľkú zásluhu pri zviditeľnení múzea majú, predpokladám, aj médiá.

Samozrejme, že áno. Publicita narastá napríklad vďaka obohacovaniu nášho zbierkového fondu vzácnymi akvizíciami, kontaktami s Dessewffyovcami ako pôvodnými vlastníkmi kaštieľa, ale aj vďaka atraktívnym podujatiam, ktoré v kaštieli i archeoparku organizujeme. No atraktivita historického jadra Hanušoviec nad Topľou vzrástla aj po obnove exteriérov Malého kaštieľa.

Ak spomíname Malý kaštieľ, môžete našim čitateľom vysvetliť genézu vzťahov medzi oboma hanušovskými kaštieľmi?

Malý kaštieľ ako budova z polovice 16. storočia mala na svoju dobu mimoriadne reprezentatívny charakter. Vlastnila ho rodina Soósovcov. Neskôr Malý kaštieľ prešiel do väčšinového vlastníctva rodiny Keczer, ktorá v histórii mesta zanechala výraznú pečať. Rodina Keczerovcov z lipovského panstva získala vlastnícke práva k Hanušovciam od rodiny Soósovcov rôznym spôsobom – sobášnym zväzkom, kúpou alebo dedičnými právami. Súčasťou tohto dedičstva je aj Campanella nobillissima – Najvznešenejší zvon, ktorý dali odliať v 17. storočí a ktorý sa dodnes nachádza v renesančnej zvonici. Tento zvon je najväčší zvon v okrese Vranov nad Topľou. Má 1200 kg. Nuž a bola toAnna Keczer, ktorá v roku 1644 sobášnym zväzkom s Františkom Dessewffym, vtedajším kapitánom mesta Košice, získala práva na Hanušovce. Ich vnuci Tomáš a Jozef Dessewffyovci, ktorým už pre potreby reprezentatívneho bývania nestačila rezidencia Malého kaštieľa, pristúpili k výstavbe pompézneho barokového reprezentatívneho sídla Hanušovčanmi nazývaného Veľký kaštieľ.

To oni postavili aj objekt, v ktorom je národopisná expozícia Duch národa?

Áno, Soósovci, okrem tzv. Malého kaštieľa postavili aj hospodárske budovy. Bývalému tzv. Knašinskému domu pôvodne hovorili sypanec. Na prízemí sa nachádzali byty zamestnancov kaštieľa, šafárov a na prvom nadzemnom podlaží sa uskladňovalo obilie. Tiež tu bol priestor pre hospodárske zvieratá.Človeku 21. storočia to bude znieť určite čudne, ale nech to znie akokoľvek, v období 17.-18. storočia bolo normálne, že hospodárske zviera bolo považované za mimoriadny majetok, niekedy vyššie cenený ako samotný človek - zamestnanec. Pravdepodobne v 2. polovici 19. storočia ho Dessewffyovci ako právoplatní dedičia a majitelia Malého kaštieľa pravdepodobne predali židovskému obchodníkovi Floriánovi Schulzovi. Ten začal objekt okrem iného využívať ako miesto na sušenie liečivých bylín, no v období I. ČSR sa už popisuje ako žandárska stanica. Predpokladáme, že štát mal od Schulza ako podnikateľa určitú časť kaštieľa na tento účel prenajatú.

Narodiliste sa vo Vranove, bývate v Pavlovciach, pracujete v Hanušovciach nad Topľou – ktoré z týchto miest je vášmu srdcu najbližšie?

Vranov je mojím spomienkovým miestom, keďže som sa tam narodil a tam žijú moji blízki. No a v súčasnosti žijem dva nádherné svety. Jeden je na našom statku v Pavlovciach spolu s milovanou manželkou a dcérou Karolínou (od januára 2020 už aj so synom Jánom Gabrielom – pozn. red.; rozhovor bol nahrávaný 3.12.2019), s koňmi, psami a s pôdou, s ktorou som úzko spätý. Nonajzázračnejším miestom je pre mňa hanušovský barokový kaštieľ rodiny Dessewffyovcov.

Kde ste ako mestský chlapec nabrali vzťah k pôde?

Vzťah k pôde a k hospodárstvu

som nadobudol u svojich starých rodičov. Dedko Oľha z maminej strany býval v Hencovciach, kde som chodieval cez prázdniny. Mojedetstvo vtedy okrem rieky Ondava bolo spojené s prácou na poli. Ako deti sme starým rodičom pomáhali, tešili sa s nimi z úrody, pomáhali im s prácami okolo chovu zvierat, v jeseni sme sa zúčastňovali nakladania kapusty i zabíjačiek. Z otcovej strany to bola zasa babka Mária Brussová vo Vyšnom Žipove,pri ktorej som tiež strávil niekoľko krásnych prázdnin pomáhajúc jej pri chove hospodárskych zvierat a pestovaní zeleniny a ovocia. V dobrom slova zmysle ma to poznačilo do tej miery, že dnes s manželkou chováme 20 koní a 11 psov.

Wow! Až toľko?

Vždy som obdivoval najviac tých ľudí, ktorí sa dokážu starať o kone a ktorých kone počúvajú. Ako chlapcovi mi až dych vyrážalo, keď som videl sedliakov na vozoch so zapriahnutými koňmi. No nielen ja – celá dedina zastala, keď tade klusali sedliacke kone.

A čo hanušovský kaštieľ?

(Smeje sa. – pozn.) Idem cez Hanušovce a kričia na mňa: Dessewffy, Dessewffy! Ale vážne - je pre mňa obrovskou cťou pracovať v takej inštitúcii a v takom objekte. No žiaľ, myslím, že mnohí Hanušovčania si ešte ani dnes neuvedomujú, že sú oprávnenými dedičmi vzácnych historických pamiatok, ktoré sú najväčším nosným pilierom budúcnosti ich potomkov."

Kone, psy, umenie – skutočne široký okruh záľub.

No mojou najväčšou záľubou – okrem toho, že som zberateľ umeleckých predmetov, obrazov a iných predmetov umeleckého remesla –myslím je to, že som zberateľ ľudí.

Nerozumiem. V akom zmysle zberateľ ľudí?

Od detstva ma priťahovali múdri a láskaví ľudia a ja som sa snažil im porozumieť. Som mimoriadne spoločenský človek, preto mojou najväčšou záľubou je rozprávať sa s ľuďmi, počúvať ich. Spolu s manželkou tiež radi pomáhame ľuďom. Možno práve preto, že sám pochádzam z mnohopočetnej rodiny. Vždy sme mali na seba čas. A ak to prepojím na rodinu Dessewffyovcov, mňa ani tak nezaujíma napríklad umelecko-historický význam objektu ako to, že je to takmer 300-ročný domov ľudí, ktorí v ňom skutočne žili – rodili sa v ňom a zomierali. Toto je to, čo som spravil a čo si málokto uvedomuje, že som odkryl ťažkú a zabudnutú perinu zo životov ľudí, na ktorých sa predtým takmer úplne zabudlo.

Nedá mi teda neopýtať sa, čo cítite ako svoje poslanie vo vzťahu k spoločnosti i svojim potomkom?

Naučiť ich ľúbiť vzácne a pravé zdedené. Toto považujem za svoje poslanie. Otvárať ľuďom oči a budovať v nich vzťah k pravým zdedeným hodnotám. Za také hodnoty považujem v prvom rade vzťah k pôde a zvieratám a vzťah k zdedenému krásnemu. K tomu krásnemu, čo niekto vďaka svojím talentom od Boha dokáže vytvoriť – starým knihám, kráse a múdrosti zhmotnenej v architektúre a v umení...

Keby ste mali v rukách kúzelnú palicu, čo by ste urobili?

Vrátilby som do Hanušoviec židovskú minoritu. Zvrátil by som deportácie Židov do koncentračných táborov – tých detí i dospelých, ktorí boli odtiaľ nedobrovoľne deportovaní.

Čím bola z vášho pohľadu židovská minorita pre Hanušovce tak významná?

Židia sem prišli v čase, keď boli remeslá a cechy v úpadku. Hanušovciam svojímobchodníctvom, vkladom do ekonomiky vrátiliaktívny život prirodzeného centra vo vzťahu k okolitému regiónu. Boli tu lekári, lekárnici, obchodníci, notári, remeselníci... Boli to ľudia, ktorí dávali prácu aj ďalším. Pôsobila tu židovská škola. Nejaké torzo z tohto dedičstva pokračuje dodnes, no aj tak to nič nemení na skutočnosti, že štátna moc v období 2. svetovej vojny nás pripravila o spoluobčanov s obrovskou kultúrou a pokrokom.

Je niečo, na čo som sa nepýtala a čo by ste chceli povedať?

Áno. Chcem povedať, že pokiaľ sa moja osoba v tomto meste automaticky spája s historickým jadrom a múzeom, paradoxne za najpodstatnejšie pri obnove národných kultúrnych pamiatok v Hanušovciach nad Topľou nepovažujem obnovu kaštieľov alebo grófskeho parku, ale obnovu, rekonštrukciu ranogotického kostola pôvodne Všetkých svätých, dnes je to kostol Nanebovzatia Panny Márie.

Je to najstaršia historická pamiatka na území nášho mesta.

A aj po 800 rokoch sa stále do nej vmestia všetci veriaci. Je to monumentálna stavba s obrovskou slávou a duchovnom, ktoré v sebe nesie. Je to spoločná pamiatka všetkých veriacich ľudí, Kristových nasledovníkovv tomto meste, ale aj širšom regióne. Tento kostol je najvýznamnejšia ranogotická pamiatka s byzantskými prvkami v našom okrese – nič významnejšie, ani krajšie tu z cirkevných objektov nie je. V súčasnosti nie je v dobrom stave, preto v snahe o jeho nápravu je potrebných veľa ústupkov, aby sme v budúcnosti mohli náležite oceniť počin jeho rekonštrukcie.

Čo my, Hanušovčania, z vášho pohľadu môžeme alebo mali by sme vo vzťahu k nášmu mestu urobiť?

Keď som pred tými rokmi prišiel do kaštieľa z Bosákovej banky z Prešova, teda z jednej z najkrajších secesných budov, známi z Prešova i Vranova mi tak po našsky hovorili: *„To do takej dziri si pošol?"* No ja som už v tom čase považoval Hanušovce za veľký klenot, na čo mi v súčasnosti dáva za pravdu všetok ten pulz a prezentácia mesta navonok do sveta aj cez naše rôzne múzejné podujatia, expozície a výstavy. Viem, že chvíľu ešte potrvá, kým Hanušovčania naplno pochopia, že spravujú malú Prahu a kým dokážu z toho ťažiť pre všestranný rozvoj mesta. Veľmi tu chýbajú služby. Prichádzajú k nám návštevníci doslova z celého sveta, no nemáme ich kde ubytovať, chýba hoci len cukráreň s dobrou kávou a mnoho iných vecí z pohľadu turistov, ktorí sem zavítajú. Pritom tu máme kaštiele, viadukt, blízko Slanské vrchy, Medziansky hrádok i Domašu. Len to vedieť zužitkovať vo svoj prospech. Obnova grófskeho parku a zelene je v tomto kontexte veľmi dôležitá. Veď Hanušovce nemajú žiaden ťažký či chemický priemysel, preto je to prostredie pod Slanskými horami také unikátne. Toto mestečko vďaka historickému jadru a obnove národných kultúrnych pamiatok má silný potenciál dobre zhodnotiť majetok všetkých svojich obyvateľov.Bodka!

Zhovárala sa Agáta Krupová
Foto poskytol Samuel Bruss

Z ČINNOSTI ZELENEJ ŠKOLY

Aj v tomto školskom roku je naša základná škola súčasťou environmentálneho programuZelená škola. Ekologickým témam a aktivitám sa naďalej venujeme v rámci vyučovania i formou mimoškolskej činnosti (v krúžkoch Zelená škola a Green school). Prirodzené zmeny nastali v našom Kolégiu, kde sme medzi členov prijali novú pani riaditeľku a medzeru po minuloročných deviatakoch zaplnili tohtoročnými šikovnými piatakmi.

Poďte sa teraz s nami pozrieť na to, čo sa nám od júna minulého roka podarilo a čo nás ešte čaká, kým sa budeme v jari uchádzať o titul Zelená škola.

Po daždivom máji sme, síce s oneskorením, ale predsa, vybudovali a vysadili **bylinkovú špirálu**. Vďaka patrí všetkým zapojeným žiakom, učiteľom, učiteľkám, asistentkám a tiež sponzorom, ktorí nám darovali tehly (rod. Mihalčinová), piesok (firma Tribe, Medzianky) a štrk (Zeocem, Bystré). Výsledok už vtedy stál za to, a to sme si mohli ešte len predstavovať, aké to bude, keď sa bylinky rozrastú a ponúknu svoju vôňu, chuť a liečivú silu.

V septembri nás po návrate z dvojmesačných prázdnin potešil pohľad na zazelenané mladé stromčeky na školskom dvore, krásne kvitnúce letničky na oknách (ktoré si na čas leta ochotne „adoptovali“ niektorí pedagógovia) a rozrastené liečivé bylinky a koreniny v špirále. Hneď sme využili pekné počasie a urobili si hodinu biológie v záhrade, kde sme s radosťou poznávali, ovoniavali a ochutnávali dopestované bylinky. Z nazbieraných a usušených liečiviek dievčatá z krúžku vytvorili **sypané čaje** a **soli do kúpeľa**, ktoré ponúkali spolu s vlastnou brožúrou Kúzlo našich byliniek v tohtoročnej vianočnej burze.

V rámci **projektového vyučovania** šiestaci pátrali po živote v okolí ľudských sídel, poznávali okrasné a úžitkové rastliny, domáce a hospodárske zvieratá, užitočný hmyz i škodce a mnoho iného. Všetkých nás zaujal projekt Samka Saraku, Jožka Fábera a Janka Baloga o nenahraditeľných včelách s názornou ukážkou včelárskeho náčinia.

V októbri sme sa dali opäť do práce a vybudovali **pocitový** či **hmatový chodník**, ktorý dáva možnosť vyskúšať si na vlastnej koži pocit, keď kráčame bosí po rôznych prírodných materiáloch ako kamene, štrk, piesok, drevo, mach, šišky a gaštany. V tomto prípade srdečne ďakujeme našim sponzorom, rodine Hrešovcov za tehly a pánovi Sabanošovi z firmy Tribe za piesok.

Nezabudli sme ani na živočíchy. Spolu s deťmi zo školského klubu sme vytvorili kamenný **úkryt** pre jašterice a skrýšu z konárov a lístia pre ježe či iné menšie stavovce. Ďalšie príbytky, ako napríklad **hmyzie domčeky**, zhotovil aj pán učiteľ Jurko so žiakmi z technického krúžku.

S nástupom chladnejšieho počasia sme sa rozhodli nahradiť letničky v hrantíkoch odolnými **vresmi**. S vďačnosťou sme prijali ponuku OZ Svatobor na finančný príspevok na výsadbu rastlín. Tentoraz sa s veľkou chuťou pustili do práce najmä piataci. Z hrantíkov povyťahovali letničky, odniesli ich na kompostovisko, zmiešali pôvodný substrát s rašelinou, zasadili vresy, poliali ich, očistili nádoby a tešili sa z nádherného výsledku.

Na záver sa ešte chceme poďakovať OZ Hanušáčik a Rodičovskému združeniu pri ZŠ Hanušovce za finančnú podporu našich projektov a samozrejme všetkým aktívnym „zelenáčom“, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom, či už pravidelne alebo jednorazovo, zapájajú do aktivít ochrany a tvorby nášho životného prostredia. Potešíme sa i každému ďalšiemu dobrovoľníkovi, ktorý sa k nám pridá. Stretávame sa prevažne vo štvrtky o 14:00 v klubovni. Pre viac informácií o ekoprograme Zelená škola a našich aktivitách navštívte internetovú stránku našej školy, časť Zelená škola.

Čo nás ešte čaká

- tvorba a osadenie infotabuliek k jednotlivým prvkom školskej záhrady, rastlinám a živočíchom
- vzdelávanie o význame zelene a živočíchov v záhrade formou rozhlasových okienok a environmentálneho divadielka pre žiakov MŠ (rovesnícke vzdelávanie)

Text a foto: Katarína Hrehová

O MLADÉ FUTBALOVÉ TALENTY NIE JE NÚDZA

Vážení športoví priatelia, tak ako v nadpise uvádzam – toto dôležité zistenie je veľmi pozitívne, a to z viacerých dôvodov. Už niekoľko rokov v našom meste absentuje riadne fungujúci futbalový klub. Trávnaté ihrisko v škole má poriadne hrboľatý povrch. Viacúčelové ihrisko sa musí prestavať. Telocvične sa po 40 rokoch tiež musia zrekonštruovať... V súčasnosti je akési obdobie, kde je pre deti absolútny nedostatok športového vyžitia... Aj napriek tomu sme sa rozhodli zúčastniť sa futbalového turnaja memoriálu Dr. Mackulína, dlhoročného riaditeľa a športovca základných škôl v meste Giraltovce. Jeho syn Miroslav, mentálny tréner, usporiadal 13.12.2019 v MŠH Igora Nováka už 14. ročník tohto výborne obsadeného turnaja. V každom družstve bolo 10 hráčov/hráčok a naši chlapci sa proti svojim rovesníkom, ale hlavne proti žiakom a žiačkam zo športových tried nestratili. Po výborných výkonoch skončili na peknom treťom mieste. Akcia mala väčší rozmer a nechýbal ani kultúrny program, súťaže o najlepšieho strelca, prekážkara,o najpresnejšie triafajúceho hráča futbalkou či basketbalkou do koša.Z tomboly si žiaci odniesli kopačky, lopty, dresy, šiltovky. Odniesli si aj podpisy ligových futbalistov, z ktorých najznámejším bol Igor Žofčák. Žiaci videli tiež exhibičný zápas Mackulín-tím proti ligovému výberu, v ktorom som si schuti zahral.

Konečné poradie turnaja: **1.** ZŠ Lúčna Vranov chlapci, **2.** FC Tatran Prešov Girls, **3.** ZŠ Hanušovce chlapci, **4.** CFT Girls Vranov, **5.** ZŠ Giraltovce chlapci,**6.** FK Humenné Girls. A na záver menoslov našich talentov: Matúš Jelo, Adam Mihalčín, Jakub Velčko, Milan Lacko, Daniel a Ján Puľovci, Štefan Balog, Michal, Daniel a Štefan Horvátovci, všetci narodení v roku 2007 a mladší - podľa pravidiel turnaja. Za veľmi slušné vystupovanie musím všetkých chlapcov pochváliť, vzorne reprezentovali školu a mesto (viac na youtube).

Tešíme sa na ďalšie športové akcie.

Mgr. Pavol Minár
Foto: autor

SÚŤAŽ O NAJLEPŠIEHO BOBRA V ROKU 2019 V ZŠ

V roku 2004 založili matematici v Litve informatickú súťaž. Symbolom súťaže sa stal usilovný, inteligentný a čulý BOBOR, preto sa súťaž volá po litovsky **Bebras** a po slovensky Informatický bobor, na webe: ibobor.sk. Úspešná súťaž sa odvtedy rozšírila do mnohých ďalších krajín. V minulom školskom roku 2018/2019 sa konala súťaž v 57 krajinách a zapojilo sa do nej 2 785 588 žiakov. Áno, skoro 3 milióny žiakov!!! V druhom novembrovom týždni sa aj 51 žiakov našej ZŠ zapojilo do tejto medzinárodnej internetovej súťaže a počínali si v nej výborne. Máme až troch 100%-ných riešiteľov! Podľa pravidiel súťaže boli úspešní títo riešitelia:

V kategórii DROBEC (2.+ 3.roč.) súťažilo 19 žiakov. Úspešných bolo 12 žiakov.

Na obrázku traja 100%-ní tretiaci Eva Borovičková, Leonard Peter a Petronela Kaňuková.

1. Eva Borovičková,Petronela Kaňuková a Leonard Peter po 72 bodov zo 72 bodov!!! **2.** Emanuel Popovič a Michaela Mikitová po 60 b. **3.**Miroslav Dávid 56 b. **4.**Tamara Hanková, Anna Sopoligová a Tobiáš Hudák po 52 b. **5.** Matej Kraviar a Filip Bochnovič po 48 b. **6.** Ivan Čabala 45 bodov.

V kategórii BOBRÍK (4.roč.) súťažilo 11 žiakov. Úspešných bolo 6 žiakov.

1. Ľubomír Botko 92b z celkového počtu 96 bodov. **2.** Terézia Anna Semanová 84 b. **3.**Natália Birošová 72 b. **4.** Richard Piršč 70 b. **5.** Ivan Gdovin 64 b. **6.** Tomáš Knašinský 61 bodov.

V kategórii BOBRÍK (5.roč.) súťažilo 6 žiakov a boli tiež úspešní:

1.Dorota Hrešová 84 b. **2.**Michaela Tkáčová 80 b. **3.**Ján Jurko 79 b. **4.** Samuel Orečný 72 b.**5.** Adrián Smolka 68 b. **6.** Sarah Balogová 64 bodov.

V kategórii BENJAMÍN (6+7.roč.) súťažilo 12 žiakov, z toho piati boli úspešní:

1. Nina Lukáčová 99,6 b. **2.** Matúš Jelo 99,3 b. **3.**Adam Mihalčín 57,3 b. **4.**Van Nuilová Scarlett 56 b. **5.** Gabriel Voľanský 53,3 bodov.

V kategórii KADET (8.+9.roč.) súťažili neúspešne traja naši žiaci. Všetci žiaci, ale aj vy, čitatelia Hanušovských novín, si môžete kedykoľvek vyskúšať svoje matematicko-logické vedomosti na webovej stránke ibobor.skv archíve úloh.

Všetkým riešiteľom srdečne gratulujeme!

Mgr. Pavol Minár
Foto: autor

ZO ŽIVOTA ZŠ

Ako informovala webová stránka ZŠ, od začiatku októbra 2019 do konca januára 2020 žila škola mnohými zaujímavými činnosťami, hoci športové aktivity tu boli v tom čase zmrazené z dôvodu rekonštrukcie oboch školských telocvični.

Žiaci z krúžkov Voľnočasové aktivity a Vševedko prežili 26. októbra 2019 krásnu sobotu v Bardejovských Kúpeľoch. Na kyslíkovej dráhe relaxovali a merali si sily na rôznych stanovištiach a overovali si tiež svoje znalosti z ochrany životného prostredia a separácie odpadov na náučnej tabuli.

Deviataci sa 7. novembra 2019 streli s oblastným koordinátorom pre duálne vzdelávanie.

V utorok 19. novembra 2019 sa na tunajšej ZŠ zapojili do podujatia „Bubnovačka 2019 – Aby bolo deti lepšie počuť“. Žiaci po celom Slovensku takto upozorňovali na dôležitosť ochrany detí pred násilím a potreby včasnej prevencie. Na hanušovskej ZŠ sa do tejto akcie zapojili žiaci na hodinách výtvarnej výchovy výrobou plagátov pod vedením učiteľky Adriany Václavkovej a bubnovaním počas 3. vyučovacej hodiny pod vedením svojich vyučujúcich.

Dňa 19. novembra sa naši žiaci 4. ročníka zúčastnili turnaja vo vybíjanej najmladších žiakov vo Vranove nad Topľou. Zmerali si sily so žiakmi Vranovského okresu a získali 3. miesto, vďaka čomu boli ocenení pohárom a diplomom.

Celoslovenské testovanie žiakov 5. ročníka T5-2019 sa uskutočnilo v stredu 20. novembra 2019. Piataci boli testovaní z učiva matematiky a slovenského jazyka a literatúry podľa platnej legislatívy pre 1. stupeň ZŠ ISCED (The International Standard Classification of Education – pozn. red.). Z tohto dôvodu mali žiaci 6. až 9. ročníka tunajšej ZŠ v uvedený deň riaditeľské voľno.

V priestoroch Strednej odbornej školy drevárskej vo Vranove nad Topľou sa 28. novembra 2019 uskutočnilo okresné kolo Technickej olympiády. Žiaci absolvovali písomný test a praktickú výrobu drevených výrobkov. Z hanušovskej ZŠ na tejto olympiáde žiak Kristián Biroš získal 2. miesto v kategórii 5. – 7. ročník. Ďalší žiaci, a to Rastislav Hric a Radoslav Balog získali 2. miesto v kategórii 8. a 9. ročník.

V ten istý deň sa konala tiež exkurzia žiakov 9. ročníka ZŠ k zamestnávateľom v regióne zameraná na duálne vzdelávanie. Žiaci sa tak priamo u vybraných zamestnávateľov oboznámili s možnosťami duálneho vzdelávanie, a to v pivovare vo Veľkom Šariši a v prešovskej spoločnosti SPINEA zaoberajúcej sa vývojom, výrobou a predajom presných ložiskových reduktorov. Pred vstupom do každej prevádzky boli žiaci najprv poučení o bezpečnosti na týchto prevádzkach. Počas celej exkurzie bol prítomný aj regionálny koordinátor pre duálne vzdelávanie.

Spracovala: (aga)
Foto zdroj: www.zshanusovce.edupage.org

NA PRELOME ROKOV ...

Pri polročnom hodnotení a klasifikácii žiakov sme si opäť vzdychli : „Ach, ako ten čas neskutočne rýchlo letí!“ Veď iba prednedávnom sme vítali žiakov na prahu školského roka 2019/2020, plánovali detské umelecké počiny v hudobnej, výtvarnej, tanečnej a v tomto školskom roku i v literárno-dramatickej oblasti. **Literárno-dramatický odbor** základnej umeleckej školy je syntetizujúcim odborom, ktorý obsahuje dramatické, pohybové, rečové, prednesové a slovesné tvorivé činnosti, prostredníctvom ktorých pôsobí na celkový rozvoj myslenia, cítenia a konania žiakov. Štúdiom v literárno-dramatickom odbore žiak získava kompetencie na štúdium herectva na konzervatóriách, vysokých školách umeleckého a pedagogického zamerania, má predpoklady k aktívnemu uplatneniu sa v kultúrno-spoločenskej záujmovej činnosti ako kvalitný divadelník, dramaturg, scenárista pre amatérske súbory alebo režisér. V podmienkach Základnej umeleckej školy Hanušovce nad Topľou nájde tento odbor uplatnenie v rámci vlastných projektov, no i konferovaním koncertov a umeleckých programov. Herecké zručnosti budú vítanou oporou hudobno-dramatických predstavení pre školy a verejnosť, ktoré pravidelne organizujeme v máji.

Na prelome rokov zvykneme hodnotiť i plánovať. Najvýraznejšou zmenou, ktorú Základná umelecká škola Hanušovce nad Topľou v uplynulom roku zažila, bolo ukončenie rekonštrukcie budovy s nadstavbou nového podlažia, čím vznikol krásny priestor tanečnej sály a priľahlých miestností pre potreby tanečného odboru. V jesenných mesiacoch sa zriaďovateľovi školy podarilo získať finančné prostriedky na zateplenie budovy, fasádu a výmenu kotla. Aj keď sú potreb-

né dokončovacie práce na chodníkoch, zábradliach a zastrešení vstupu, sme veľmi radi, že okrem energetickej úspory budova získala dôstojný vzhľad, čím skrášlila ulicu i mesto.

V rámci možností zveľaďujeme materiálno-technické vybavenie školy, zabezpečujeme personálne obsadenie kvalifikovanými pedagogickými zamestnancami. V budúcom školskom roku plánujeme v **hudobnom odbore** v prípravnom štúdiu individuálnu výučbu hry na zvolenom hudobnom nástroji už od začiatku štúdia. Ponúkneme hru na klavíri, husliach, gitare, akordeóne, dychových nástrojoch, cimbale a spev. Pre špecifické potreby **výtvarného odboru** nutne potrebujeme získať vlastný stabilný priestor vhodný k realizácií výtvarných umeleckých činností akými sú kresba, maľba, grafika, dekoratívne činnosti, tvorba vlastných konceptov.

V **tanečnom odbore** hodláme vytvoriť širší priestor pre ľudový tanec, ktorý v dnešnej dobe prežíva renesanciu. Rôznorodosť, pestrosť a krása slovenských ľudových tancov, ktoré sa dodnes zachovali, sú odrazom života nášho ľudu, jeho mentality, citov, túžob, fantázie, umeleckého vkusu a tvorivých schopností. V predmete ľudový tanec sa počas štúdia v ZUŠ žiaci naučia rozpoznávať základné tanečné oblasti Slovenska, ich tanečné charaktery, základné tanečné motívy a tanečný repertoár. Ľudový tanec vždy tvoril syntetický celok s ľudovou hudbou, piesňou, spevom a zvykmi sa o to usilujeme i my s našimi hudobníkmi.

Ľudmila Kreheľová, DiS. art. riaditeľka ZUŠ
Foto: Jana Maščuchová

AKTIVITY SPOJENEJ ŠKOLY

Mnohými zaujímavými podujatiami žila aj Spojená škola v Hanušovciach nad Topľou. Pravidelne o tom informuje na svojej webovej stránke. Hneď začiatkom jesene – 3. októbra 2019 – zdravotníčka školy Svetlana Palpášová oboznámila žiakov s dodržiavaním hygienických zásad ako prevenciou proti rôznym ochoreniam. V stredu 9. októbra na pozvanie školy k žiakom zavítali herci z prešovského profesionálneho neštátneho Divadla PORTAL, ktorí tu predviedli hru Zbojnícka kráľovná. O deň neskôr navštívili žiaci aj tunajšie múzeum a jeho stále expozície i dočasné výstavy. Dňa 31. októbra 2019 Svetlana Palpašová ako koordinátorka protidrogovej prevencie pripravila žiakom spojenej školy aj prednášku pod názvom „Nie som na predaj“, ktorou upozorňovala žiakov školy ako sa nestať obeťou obchodovania s ľuďmi.

Koniec októbra sa na tejto škole niesol ešte v znamení súťaže o najkrajšieho šarkana a podujatia „Záložka spája školy“ pri príležitosti Medzinárodného dňa školských knižníc. Vyrábaním záložiek do kníh žiaci totiž rozvíjali nielen svoje výtvarné zručnosti a kreativitu, ale vlastnoručne vyrobené knižné záložky im začali slúžiť pri rozvoji ich čitateľských zručností a literárnych vedomostí. Ôsmaci a deviataci sa naviac zúčastnili aj Dňa otvorených dverí Odborného učilišťa internátneho v Prešove na Masarykovej ulici.Prednášky s protidrogovou tematikou prebiehali na škole aj v novembri. Podobne ako žiaci základnej školy aj v spojenej škole sa 19. novembra zapojili žiaci do 6. ročníka celoslovenskej akcie „Bubnovačka – Aby bolo deti lepšie počuť“.

Pozvanie na besedu 5. decembra 2019 prijala MUDr. Mária Vagaská, ktorá pracuje ako lekárka v gynekologickej ambulancii v Hanušovciach nad Topľou. Staršie žiačky informovala a poučila o tom, aké poruchy a ťažkosti môžu trápiť mladé dievčatá, tiež kedy a za akých okolností je potrebná návšteva gynekologickej ambulancie. Vysvetlila im tiež dôležitosť preventívneho očkovania a v závere odpovedala žiačkam na otázky.

Aj tohto roku 6. decembra zavítal do školy Mikuláš s anjelmi a čertami, ktorí niektoré deti poriadne vystrašili. Očakávania žiakov, že Mikuláš im prinesie sladkosti, sa splnili po tom, ako mu povedali básničky a zaspievali pesničky.

Vo štvrtok 16. januára 2020 sa uskutočnil v telocvični školy novoročný Turnaj o pohár riaditeľky v prehadzovanej. Súťažilo päť družstiev, z toho jedno bolo zložené zo žiakov hosťujúcej ZŠ Skrabské. Turnaj vyhrali žiaci z 9.A. Na ďalších miestach sa umiestnili mužstvá 6.A, 4.B, PŠ, ZŠ Skrabské a 5.A. Súťažiaci za vynaložené úsilie dostali aj vecné ceny. V ten istý deň sa uskutočnila aj beseda s príslušníkmi Obvodného oddelenia Policajného zboru pod názvom Bezpečnosť školáka.

Deň pred odovzdaním žiakom výpisov vysvedčení sa v telocvični SŠ uskutočnil turnaj vo florbale, do ktorého sa zapojili žiaci II. stupňa rozdelení do 6 družstiev. Za pekné športové výsledky dostali družstvá na prvých troch miestach vecné ceny.

Spracovala: (aga)
Foto: www.szshanusovce.edupage.org

VARGOVČAN

Ocenenie ministerkou kultúry

Folklórny súbor Vargovčan bol vybraný spomedzi súborov na účinkovanie v programe pod názvom „Na vichodze veselo“, ktorý sa konal v DJZ Prešov. Súbor sa predstavil s tancami „V Parchovenoch na valaľe“ a Šarišskou polkou. Po programe si vedúci súboru prebral ďakovný list od pani ministerky kultúry za prínos v oblasti zachovávania kultúrnych tradícii. „Sme radi, že môžeme zviditeľňovať náš súbor a naše mesto,“ povedal pri preberaní ďakovného listu Jozef Varga.

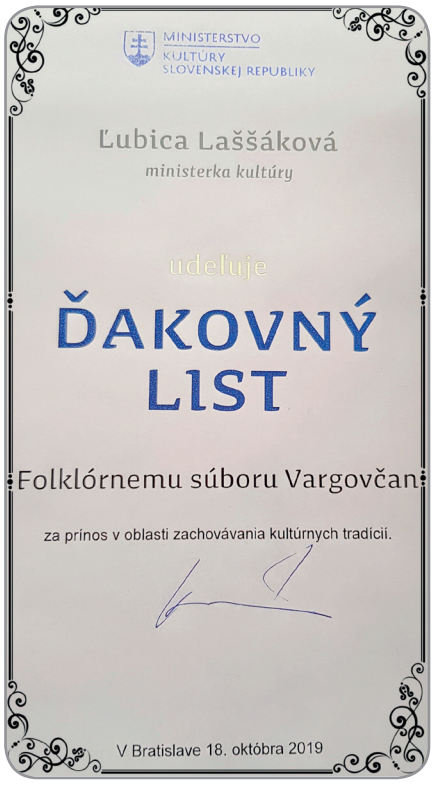
MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ľubica Laššáková
ministerka kultúry

udeľuje

ĎAKOVNÝ LIST

Folklórnemu súboru Vargovčan

za prínos v oblasti zachovávania kultúrnych tradícii.

V Bratislave 18. októbra 2019

Cipiskova ostroha

Dňa 23. novembra minulého roku si folkloristi zmerali sily nie na javisku, ale v telocvični na Mukačevskej ulici v Prešove. Do desiateho ročníka o „Cipiskovu ostrohu“ v halovom futbale bol pozvaný aj Vargovčan. Z desiatich mužstiev ako sú Šarišan, Makovica, Kapušančan, Rozmarija, Starišan a ďalšie, obsadil štvrté miesto. Aj takto sa utužujú priateľstvá medzi jednotlivými súbormi a kolektívmi.

Rozprávkový Mikuláš s Vargovčanom

Každým rokom folklórny súbor v spolupráci s mestom a kultúrnym strediskom pripravuje pre tých najmenších stretnutie s Mikulášom. Tentokrát bol obohatený koňmi a vozom, na ktorom sedel Mikuláš a jeho pomocníci. V dopoludňajších hodinách prechádzali ulicami mesta a navštevovali zariadenia, akými sú materská škola, špeciálna škola, Slniečko či stacionár. Sladkosťami boli obdarované aj deti v meste. Večer sa spoločne rozsvietil živý stromček ozdobený novou výzdobou. Po rozsvietení stromčeka nasledoval program v podaní členov súboru Vargovčan na tému rozprávky Frozen. Po skončení programu boli rozdané odmeny v podobe balíčka. Poďakovanie patrí všetkým, ktorí boli nápomocní.

Zbierka šatstva počas vianočných trhov

Mesto Hanušovce nad Topľou v spolupráci s Vargovčanom počas vianočných trhov zorganizovali zbierku šatstva, ktorá bola prerozdelená ľuďom zo sociálne slabších rodín. Ďakujeme všetkým, ktorí prispeli, a tak pomohli prežiť požehnané Vianoce.Zvlášť ďakujeme mladým ľuďom, ktorí vo svojom voľnom čase boli ochotní poslúžiť ako dobrovoľníci pri preberaní a delení šatstva počas trhov.

Betlehem

Tradičnú kultúru s kresťanskými hodnotami častokrát kazí „zá-

padný vplyv“, ktorý ju vytláča. Touto cestou ďakujeme zástupcovi mesta Jozefovi Vargovi, že sa rozhodol pre tradičný Betlehem. Sme veľmi radi, že tejto myšlienke bolo naklonené nielen mestské kultúrne stredisko, ale aj vedenie mesta, a tak sa mohlo zrealizovať postavenie betlehema. Oceniť treba aj dobrovoľníkov, ktorí pracovali na jeho výstavbe bez nároku na odmenu. Výstavbu zastrešovali odborným okom Ľubomír Eštok a Ján Kmec.

Polnočná cimbalová sv. omša

Folklórny súbor Vargovčan sa opätovne zúčastnil polnočnej cimbalovej svätej omše v Rímskokatolickom kostole Nanebovzatia Panny Márie. Táto svätá omša bola obohatená tónmi ľudových nástrojov cimbalovej hudby Čavargoš, ktorá sprevádzala folkloristov pri spievaní kolied. Nasledujúci deň chodili členovia súboru Vargovčan koledovať po rodinách členov súboru roznášajúc posolstvo o narodení Ježiša Krista v meste Betleheme. FS Vargovčan chce touto cestou poďakovať všetkým, ktorí ho počas roka podporovali v jeho aktivitách. Veľká vďaka patrí krstným rodičom súboru, a to PhDr. Valérii Eľkovej, rodine Palšovej a zaslúžilej umelkyni Marke Mačoškovej.

Večar je, večar je

Vďaka Fondu na podporu umenia mohol folklórny súbor Vargovčan zorganizovať večerné predstavenie so zaslúžilou umelkyňou Markou Mačoškovou, súborom Vargovčan a ľudovou hudbou Čardáš. V programe boli predstavené zvyky a tradície z obdobia „Od Lucie do Troch kráľov“. Súbor Vargovčan ďakuje Fondu na podporu umenia za finančný príspevok, vďaka ktorému si mohol rozšíriť svoju krojovňu o ďalšie hodnotné (kúsky) kroje.

Vargovčan ďakuje mestu a poslancom

Chceme sa poďakovať mestu Hanušovce nad Topľou a mestskému zastupiteľstvu za schválenie príspevku na rok 2020 a ďalej rozvíjať svoju činnosť, zároveň tak reprezentovať naše mesto doma, v rámci Slovenska alebo v zahraničí.

2% dane z príjmu pre Vargovčan

V tomto období môžete rozhodnúť o darovaní dvoch percent dane z príjmu za rok 2019. Ak by ste sa rozhodli darovať ich súboru Vargovčan, podrobné informácie nájdete na webstránke vargovcan.skalebo na sociálnej sieti facebook Folklórny súbor Vargovčan. Ďakujeme.

Ples Vargovčanu

Druhý ročník plesu súboru Vargovčan jeho členovia zorganizovali v Stodolienke v Hanušovciach nad Topľou, aby sa mohli zabaviť či už kamaráti, rodiny alebo priatelia tohto kolektívu. Poďakovanie patrí samotným členom za kultúrny program, skvelej muzike Milana Rendoša, zaslúžilej umelkyni Marke Mačoškovej a sponzorom za krásne veci do tomboly. Tešíme sa na ročník číslo tri :-)

Pripravujeme

Február: Pochovávanie basy

Marec: Spomienky ožívajú (Medailón zaslúžilej umelkyne Marky Mačoškovej)

Apríl: Oblievačka súboru, Stavanie mája

Máj: Festival v Mexiku (reprezentácia mesta)

Pripravil + foto: Miloš Kmec

NEZABÚDAME

Ráno 24.11.2019 mi prišla SMS správa, ktorej obsah som už dávno poznal: ,,Dňa 24. novembra 1944 bol vlastným ,,zradcom" zastrelený Kukorelli Ľudovít, veliteľ partizánov našich lesov." Nezabúdame, veď preto som už pred SMS správou volal do Habury, či sa nekoná spomienkové stretnutie na mieste, kde padol.

Mnohým, ktorí sa zaujímajú o život Kukorelliho určite nedá pokoj otázka jeho smrti. Zblúdilá guľka či úkladná vražda? V jednom z dvoch zborníkov od Michala Majera z roku 1994 som našiel takýto článok. Nie je jednoznačnou odpoveďou na otázku, ako zahynul Kukorelli, ale podporuje stanovisko, ktoré hovorí o jeho zavraždení. Nemá však širšiu oporu vo faktoch, ale pre mňa osobne je táto verzia dosť pravdepodobná, bez ohľadu na to, kto a prečo vykonal vraždu Ľudovíta Kukorelliho. A že jeho smrť taktiež súvisí s popravou piatich predstaviteľov partizánskeho štábu Čapajev, ktorí boli 9.11.1944 zaistení a 18.11.1944 po niekoľkodňovom týraní zastrelení. ,,Po vykonštruovaní falošných obvinení veliteľom partizánskeho zväzku Čapajev mjr. Viktorom Nikolajevičom Kokinom boli po niekoľkodňovom týraní popravení komisár zväzku Alexej Fiodorovič Lunev, veliteľ rozviedky Michail Ivanovič Cepkov, velitelia oddielov A. N. Miťajev a Anatolij Ivanovič Kuriačev a sotva 18-ročný adjutant Kolá Bachmutskij." (Pozri: **https://www.watson.sk/NZONLINE/chronologia.php?keywords=&dateFrom=1943.12.01&dateTo=1948.10.31&like_expr=%%**)Po prechode frontu našli asi 3 km od Stropkova zákerne zavraždeného člena štábu zväzku a ilegálneho pracovníka L. Polončáka. Zrejme aj jeho smrť priamo súvisí so smrťou členov štábu.

Uverejňujem časť textu zo zborníka Michala Majera bez opráv:

Ad: Čia strela zabila Ľudovíta Kukorelliho, alebo o medzerách v archívoch

V literárnom týždenníku z 18. januára t.r. bol zaujímavý článok, režiséra krátkeho filmu Martina Slivku o medzerách v archívoch, tentoraz filmových, ktoré vznikli tak, že bývalá ŠtB niektoré zo snímok tohto štúdia vybrala a viac ich nevrátila.

Nás zaujal fakt, že v roku 1964 – teda pri príležitosti 20. výročia SNP, nakrúcal pán Slivka s Milošom Kubíkom film o Čapajevovej brigáde, ktorej organizátorom a tiež náčelníkom štábu bol Ľudovít Kukorelli. Okolo jeho smrti dodnes pretrvávajú nezrovnalosti. Oficiálna historiografia hovorí o zblúdenej guľke. Ani autor dokumentárnej prózy a filmového scenára o Kukorellim Emil Kadnár sa k tejto otázke, zrejme pre nedostatok faktov, nevyjadruje. Avšak Slivka v súvislosti s medzerami v archíve dokumentárneho filmu píše o Kukorelliho smrti toto: ,, ... jej podstatu (rozumej smrti Kukorelliho) vyrozprávala na kameru členka brigády a manželka Kukorelliho Dr. Anna Kukorelliová - Kostková a tiež jeden z členov brigády, ktorý roku 1944 mal 15 rokov. Onen člen brigády povedal: ,,Keď prelom frontu skončil, a už sa iba na krídlach ozývali ojedinelé výstrely, roztrúsení sme prechádzali na druhú stranu. Keď som došiel k potoku, videl som, ako ide Martin (krycie meno Kukorelliho) v sprievode dvoch členov brigády. Zrazu jeden z nich vytiahol pištoľ a strelil Martina do spánku. Ten spadol a čiapka pri tom páde odletela pred neho. Ja som prekvapený vykríkol. Vtedy ma zbadali. Ten s pištoľou prišiel ku mne a strelil ma do brucha. Lenže to bola frontová línia, kde sa pred chvíľou bojovalo. Sanitári zbierali ranených. Našli ma v blízkom Kalinove, kde bola nemocnica, tam ma previezli."

Na otázku, kto boli tí dvaja, svedok odpovedal, že tí, čo sa o nich v brigáde povrávalo, že deň predtým vykonali exekúciu (rozumej popravu) tých piatich v brigáde (Lunev, Cepkov, Miťajev, Kuriačev a Bachmutskij).

Toľko z článku pána Slivku, ktorý je v niečom iný ako pred rokom uverejnený článok Č. Sládka: Čia strela zabila Ľudovíta Kukorelliho?, ktorý citoval rozprávanie pani Anny Kukorelliovej – Kostkovej tak, ako je ono publikované v Zborníku úvah a osobných spomienok, Toronto 1976.

Ďalej Slivka píše, že nakrútenie filmu vyvolalo rozruch, aj keď sa ako celok nikdy nedostal na obrazovku. Zanedlho filmárov navštívili dvaja sovietski vojenskí historici v civile, v sprievode našich taktiež v civile. Film si nechali premietnuť a mali k nemu príslušné otázky. Po čase spomínaná svedecká výpoveď zmizla. V čích archívoch je dnes, nevedno. Ak sa domáhame vstupu do archívov a dokumentov z archívov KGB, nemalo by sa zabúdať aj na filmové dokumenty. Môžu tam byť.

Jozef Svítek, Bojovník číslo 7/1992

Z iného zdroja vyberáme:

Na základe výsledkov z vyšetrovania činnosti kpt. Kokina v období partizánskeho hnutia na východnom Slovensku, zohral kpt. Kokin smutnú úlohu likvidátora štábu zväzku Čapajev na základe nepodložených udaní zo strany niektorých príslušníkov zväzku, v záujme vlastnej kariéry a kariéry niektorých ďalších ľudí, a to z radov sovietskych partizánskych činiteľov i z radov slovenských ilegálnych pracovníkov, partizánskych organizátorov a veliteľov. Na základe vyšetrovania osobitnej komisie štátnej bezpečnosti ZSSR a orgánov sovietskej prokuratúry sa získali nové dokumenty a poznatky (pravdepodobne aj výpovede ľudí v Slivkovom filme a film samotný), podľa ktorých kpt. Kokin úmyselne, z čisto karieristických pohnútok a v spolupráci s bývalým veliteľom partizánskeho oddielu Pugačov I. I. Kudriavcovom, npor. sovietskej armády Tristanom, npor. F. Uliczaym za aktívnej pomoci veliteľa rozviedky jednotky sovietskej armády kpt. Kirpičenka a svojho adjutanta Viktora Filotova (medzi partizánmi zvaného Víťka Gologorez) obvinil veliteľa partizánskeho zväzku Čapajev I. K. Baľutu – Jagupova a jeho spolubojovníkov A. F. Luneva, M. I. Cepkova, A. N. Mitajeva, A. I. Kurjačeva a K. Bachmutského zo zrady a spolupráce s fašistickým gestapom a na základe toho po neľudskom výsluchu ich (okrem Baľutu – Jagupova) fyzicky zlikvidoval.

Podľa vyšetrenia, ktoré bolo na popud Mestského výboru KSSZ v Záporoží a závodnej organizácie KSSZ Záporožstaľ sa zistilo, že celý prípad umelo vykonštruoval a zneužil kpt. Kokin. Z výsledku vyšetrovania vychádzala aj stranícka organizácia mesta Saratov. Z oficiálneho oznámenia kirovského okresného výboru KSSZ mesta Saratov je známe, že svojím rozhodnutím z 19. 5. 1966, pod číslom 9/51 menovaný okresný výbor strany za porušenie zákonnosti, vyjadrené v nezákonnom postrieľaní v novembri 1944 na území východného Slovenska piatich sovietskych vlastencov – bývalého komisára partizánskeho zväzku Čapajev Luneva, veliteľov oddielov Kurjačeva, Miťajeva, náčelníka prieskumu Cepkova a partizána Bachmutského, Kokin Viktorov Nikolajevič je z radov členov KSSZ vylúčený.[10] Tým istým rozhodnutím okresný výbor prosí saratovský oblastný výbor KSSZ predložiť požiadavku sovietskym zodpovedným orgánom o zbavení V. N. Kokina vojenskej hodnosti, všetkých vládnych vyznamenaní a osobného dôchodku, ako nezaslúžené a o povolanie V. N. Kokina k osobnej zodpovednosti za uskutočnenie mimoriadne ťažkého zločinu – nezákonné postrieľanie piatich sovietskych vlastencov.

Zdroj: KVH Beskydy, František Cséfalvay - SNP – Deň po dni, FB – Tváre SNP

Mnohí z vás si položili otázku, kde je daný film? Áno, je v Bratislave.Film sa volá Monológy. Tento film bol premietaný aj v rámci sprievodného programu veľkej výstavy „Sen x skutočnosť“ v SNG začiatkom roka 2017. Viac na **https://www.sng.sk/sk/vystavy/728_sen-utf215-skutocnost-umenie-propaganda-1939-1945**

Pozrite si stránku **http://www.skcinema.sk/arl-sfu/**Stačí si objednať termín, čas a za poplatok vám ho premietnu. Kópia filmu sa zakúpiť nedala. Vyberám základné údaje o filme:

Názov filmu: Monológy **Réžia:** Slivka, Martin; Kubík Miloslav. **Rok výroby:** 1964.**Krajina:** Slovensko [Československo]. **Pôvodný nosič:(**51 min. 56 sek.): čiernobiely, zvukový; 35 mm.

Štáb: réžia, námet, scenár, autori komentára Martin Slivka, Miloslav Kubík; kameraPeter Záchenský, Rudolf Ferko; strihAlfréd Benčič; zvuk Eduard Palček; vedúci výroby Anna Borošová; odborná spolupráca Ján Guzi.

Účinkujúci: Vojtech Borovský, Štefan Kubík, Štefan Vanek, Jozef Herko, Peter Babej, Anna Kurucová, Alžbeta Molitorisová, Juraj Jakubčin, Ivan K. Baľuta-Jagupov, Jiří Hecl, Anna Kostková-Kukorelli, Juraj Moskvič. interpret komentára Imrich Fábry.

Jazyk: slovenčina

Viac o filme nájdete na **http://www.skcinema.sk/arl-sfu/sk/detail-sfu_un_cat.0=009406--Monology-dokumentarny-film/?disprec-4&iset=1**

Priatelia Kukorelliho, verím, že som vás nabudil, vlastne som sa s vami chcel podeliť, čo som za posledné obdobie o Kukorellim našiel. Netvrdím, že všetky fakty sú pravdivé. Je ťažké a niekedy zdá sa priam nemožné hľadať pravdu, ale je ľudskou povinnosťou boj pri hľadaní pravdy nevzdávať, tak ako hľadal pravdu a bojoval za ňu náš Kukorelli.

Mgr. Jozef Niko, Hermanovce nad Topľou

HISTÓRIA I SÚČASNOSŤ SLOVENSKÉHO RYBÁRSKEHO ZVÄZU V NAŠOM MESTE

Na úvod trocha z histórie rybárskej organizácie ako ju možno nepoznáme a ako nám ju zaznamenávajú naši kronikári - nestor nášho rybárskeho zväzu učiteľ Jozef Kaža a jeho nástupca Peter Jenčík. 500 popísaných strán kroniky SRZ v Hanušovciach zaznamenáva život jednej najmasovejšej a i najstaršej organizácie v Hanušovciach nad Topľou.

Prvá forma rybárskej organizácie je zaznamenaná v roku 1937.Niesla názov Ľudový rybársky spolok. V čele spolku bol vtedajší katolícky kňaz Jozef Snak. Jeho členovia boli advokáti z Prešova a okresný náčelník z Giraltoviec. V tom čase ešte neboli rybárske povolenky a ani jeho prevádzanie ako druh športového rybárstva. Boli to jednotlivci, ktorí si platili povolenie na chytanie rýb v rieke Topľa. Povolenie vydával príslušný okresný úrad, v našom prípade Okresný úrad v Giraltovciach. Takéto povolenie sa volalo „ípar“. V tom čase si ho platil a lovil ryby na úseku Hanušoviec občan Molitoris a na úseku bystrianskeho chotára občan Šteňuk. Títo jednotlivci prevádzali lovenie rýb sieťou i čereňom. Nachytané ryby predávali na jarmoku v Hanušovciach a chodili s nimi i do Giraltoviec, Vranova a Prešova. Takým spôsobom v Hanušovciach lovili ryby aj Baláž z Vidumy, Macko, Hreha a ešte jeden občan českej národnosti menom Rydlo. Úlovky rýb pre týchto ľudí boli obživou, zárobkom i živobytím. Okolo farára Jozefa Snaka sa združili i ďalší najstarší členovia, a to Ján Krupa, Ján Vozár, Nazmi Redžepovič, Ján Čaky, Imrich Kelemen. Farár Snak bol predsedom až do svojej smrti. Po ňom prevzal funkciu Imrich Kelemen. Členov z roka na rok pribúdalo.

Dôležitá zmena nastala v roku 1948, kedy bol schválený zákon o poštátnení majetku a rybárskych práv. V roku 1960 došlo k centralizácii štátnej moci a zlúčeniučeských a slovenských rybárov v jednu organizáciu - Československý zväz rybárov. Po federálnom usporiadaní štátu v roku 1968 sa v Čechách a na Slovensku vytvorili dve samostatné nezávislé organizácie. V roku 1969 v Rajeckých Tepliciach boli schválené nové stanovy zväzu s novým názvom organizácie Slovenský rybársky zväz, ktoré platili do 2018. V súvislosti s tým treba spomenúť rok 2002, keď bol schválený zákon č.139/2002 Z.z. a vykonávaciu vyhlášku MŽP SR č.185/2006, ktorou sa vykonával zákon až do roku 2018, kedy ho nahradil súčasne platný Zákon o rybárstve č.216/2018 Z.z. o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní z 13.júna 2018 s účinnosťou od 1.januára 2019. Tento nám v § č. 4 potvrdil, že rybárstvo aj naďalej patrí štátu, a tak bude aj naďalej zachované tzv. všeľudové rybárstvo. Toľko z pohľadu v rámci Slovenka. V rámci pohľadu miestnej organizácie sa situácia v Hanušovciach nad Topľou vyvíjala nasledovne: V roku 1949 bolo organizovaných 18 členov

a každým rokom ich odvtedy pribúdalo viac a viac. Na čele organizácie sa striedali Ján Krupa starší (1950-1957), Imrich Kelemen (1957-1959), Andrej Balík (1959-1968).V roku 1968 sa predsedom stal miestny katolícky farár Alfréd Wilk, neskôr viedol organizáciu náčelník miestnej polície Juraj Ivanov, od roku 1986 až do súčasnosti Milan Molitoris.

Nedávno sme si pripomenuli 80 rokov existencie hanušovskej organizácie, ktorá je možno medzi verejnosťou menej propagovaná, ale je veľmi živá, lebo jej členovkaždým rokom pribúda. Naša MO SRZ v Hanušovciach nad Topľou hospodári na rieke Topli v dĺžke 18 km od cestného mosta vo Vyšnom Žipove po obec Mičakovce, vrátane mŕtveho ramena vo Vyšnom Žipove, rybníka v Remeninách a na pstruhových vodách Hermanovský potok a Hanušovský potok -Hrabinka. Rybári, ktorí si zakúpia zväzovú povolenku (a tých je 70 %), môžu loviť ryby na vodách Rady po celom Slovensku.

Našu členskú základňu tohto roku tvorí rekordný počet 353 členov. Z toho je 54 detí, 17 študentov a 282 dospelýchnielen z nášho spádového územia, ale aj z okolia Vranova, Prešova a Košíc. Keďže nám členov každým rokom pribúda, dá sa z toho usúdiť, že výbor MO SRZ sa o zverené revíre dobre stará. Vytvára také podmienky rybárčenia, že sa tu dobre cítia. Rybárske revíre sú dobre zarybňované nielen malou, ale i veľkou rybou, a tak rybári iba málokedy odchádzajú od vody bez úlovku. V súvislosti s tým chcem podotknúť, že keď do roku 2000 sme revír ročne zarybňovali veľkou rybou cca 500 kg, teraz je to 2500 kg veľkej ryby (lovnej miery), 650 kg veľkosti K2 a 30.000 ks drobnej ryby. To všetko je hradené z vlastných prostriedkov našich členov. Od štátu na to nedostávame žiadne dotácie. O to je väčšia naša bolesť, keď príde náhla nečakaná správa od rybárov najmä v letnom období za nízkych stavov vody v koryte, že na tom alebo tom úseku plávajú ryby hore bruchom. Zvyčajne je príčinou havarijné znečistenie vody, často aj s následkom hromadného úhynu rýb. Vtedy treba rýchle konať. Zaistiť dôkazový materiál z uhynutých rýb a zo znečistenej vody,-zavolať políciu, Povodie Bodrogu a Hornádu, okresný úrad životného prostredia, vodohospodársky inšpektorát, zástupcov obce alebo mesta a najmä snažiť sa zistiť pôvodcu znečistenia, pokiaľ sa to dá. Pri vyčísľovaní škody zabezpečujeme aj súdneho znalca. Značné náklady idútiež na rozbor dôkazového materiálu. Za starých čias to hradil štát (PBH Košice), dnes na to slúži účet vlastnej organizácie. V prípade usvedčeného znečisťovateľa hradí škody aj náklady s tým spojené usvedčený znečisťovateľ; v opačnom prípade vyrobíme organizácii ešte vyššiu škodu. Štát(Ministerstvo MPaRV SR) nám predpisuje a kontroluje minimálne zarybňovanie všetkých rybárskych revírov z našich vlastných prostriedkov, no neprispieva nám na to ničím. Našu snahu maria aj nízke stavy vody v potokoch v letnom období. Náklady na zarybňovanie potokov sú potom vyššie ako hodnota ulovenej ryby. Nakoniec to vychádza tak, že rybári suplujú funkciu štátu. V našich masmédiách je plno rečí o ochrane životného prostredia,no asi len rybári o tom nehovoria, ale tvrdo idú po znečisťovateľoch. Samozrejme, nie vždy sa podarí znečisťovateľov usvedčiť. Máme však aj kladné výsledky. Spomínam si na jeden kuriózny prípad, keď spor s Agrochemickým podnikom sme úspešne ukončili až na Štátnej arbitráži v Prahe o čiastku 13.195 Kčs. Stálo to hodne síl i osobného času. Spomeniem aj ďalšie prípady: spor s Nafta Gbely, keď sa jednalo o škodu cca 60.000 Kčs, Východoslovenská vodárenská spoločnosť zasa v roku 2011 spôsobila škodu za 2.384 € a v roku 2018 škodu za 2.809 €. Staré poľnohospodárske družstvo nám po dohode uhradilo škodu 3-krát. Môžem teda konštatovať, že rybári boli v sporoch so znečisťovateľmi mnohokrát úspešní. V týchto prípadoch bolo najdôležitejšie rýchle zabezpečiť dôkazové materiály zo zasiahnutej lokality, lebo toto je základom úspechu pri vymáhaní náhrad škôd. Najmä vtedy, ak znečistenie je spojené s hromadným úhynom rýb. Takéto problémy však tvoria len okrajovú časť našej činnosti.

Hospodársky rok rybárov je takmer totožný s občianskym rokom. Január začína výdajom a zaslaním Spravodajcu každému členovi. Ním sa rybári riadia počas celého roka. Dozvedia sa termíny výdaja povoleniek, je tam cenník jednotlivých druhov povolení a členských príspevkov, termín školenia mladých rybárov do 14 rokov, termíny brigád na jarné upratovanie, kosenie okolo rybníka, termíny súťaží pre dospelých i detí, prehľad o množstve násad, ako boli zarybnené jednotlivé revíre a množstvo drobných oznamov, bez ktorých sa rybár nezaobíde. Do 15. januára kalendárneho roku každý rybár vracia vyplnené Záznamy o úlovkoch z predchádzajúceho roka. Hospodár s pomocníkom urobia z toho súmáre a tie mi pomáhajú pri tvorení nových zarybňovacích plánov. Objednávky násadových rýb treba odsúhlasiť s výborom a odoslať ešte vo februári. Dodávky objednaných násadových rýb v hodnote cca 10.000 € prichádzajú počas roka v trinástich termínoch podľa uzatvorených zmlúv.

MO SRZ sa venuje aj mladým rybárom do 14 rokov. Robí im školenia a preskúšania zo základných predpisov. Záleží nám na tom, aby z nich vyrástli zodpovední rybári s kladným vzťahom k prírode i k rybárstvu. Radšej nech sedia vonku pri vode ako doma pred televíznou obrazovkou, alebo ako by si mali krátiť voľné chvíle drogami.

Aktívny chod celej 353-členskej základne zabezpečuje Výbor MO SRZ v počte 10 členov, revízna komisia, disciplinárna komisia a členovia rybárskej stráže. Musím pochváliť a prejaviť vďaku za nezištnú a obetavú prácu na úkor svojho voľna všetkým členom tohto združenia. Neraz sa pýtam sám seba, čo drží tých ľudí vo výbore pohromade? Prevažná časť z nich v ňom aktívne pracuje vyše 20 a niektorí už vyše 30 rokov. Berú účasť podľa možností na každej organizovanej akcii a tých je do roka okolodvadsať. Bez dobrých kamarátskych vzťahov, lásky k rybárčeniu a lásky k prírode to asi nejde.

Milan Molitoris
predseda MO SRZ v Hanušovciach nad Topľou
Foto zdroj: MO SRZ Hanušovce nad Topľou

POSTNOVEMBROVÉ REMINISCENCIE

V novembri 2019 sme si na Slovensku i v Čechách pripomenuli 30. výročie Nežnej revolúcie

My, ľudia, sme rôzni a táto rôznosť v postojoch, názoroch, skutkoch a iných veciach sa odzrkadľuje aj vtedy, keď ako rôzni ľudia opisujeme tú istú vec alebo spomíname na tú udalosť. Každý si na nej všimne niečo iné, alebo prežíva niečo iné, čo sa mu vryje do pamäti. Tak je to aj so spomienkami na Nežnú revolúciu, teda na udalosti Novembra 1989.

Mala som vtedy 29 rokov a popri práci v múzeu som študovala na Univerzite Komenského v Bratislave. Každé dva týždne som z Hanušoviec odchádzala vo štvrtok večer a späť domov sa vracala v nedeľu ráno. Z piatku na sobotu som spala v niektorom z bratislavských hotelov v blízkosti Šafárikovho námestia, kde má univerzita svoje sídlo.

Tak to bolo aj v ten novembrový piatok. Unavená po prednáškach som si ľahla, keď ma zrazu vyrušil veľký hluk na ulici. Nevedela som, čo sa deje. Opatrne som odhrnula záves na okne jednej z izieb hotela Carlton, z ktorej bol výhľad na Hviezdoslavovo námestie. Boli tam mladí ľudia a niečo kričali. Okolo bolo vidno policajné autá. Priznám sa, v tej chvíli som sa bála otvoriť okno a počúvať, čo kričia. Doma sa mi rodičia počas mojich ciest do Bratislavy starali o 8-ročnú dcéru. Počula som tiež rok predtým po sviečkovej manifestácii, že policajti kadekoho zadržali; bála som sa preto v tom momente kvôli dcére niečo riskovať. O tom, čo sa deje, mi rozprávali až v sobotu bratislavskí kolegovia. Áno, začína ísť do tuhého. Nový šesťdesiaty ôsmy? Zopakuje sa? Nie! Tentokrát sa to musí podariť, hovoril tam každý!

V sobotu po prednáškach som už s kolegyňou z Mikuláša chodila po uliciach a zobďaleč sledovala, čo sa to tam deje.Veď rýchlik do Košíc mal z Bratislavy odchod až pred polnocou. Plnými dúškami som nasávala atmosféru začínajúcej Nežnej a o dva týždne neskôr som už aj ja štrngala kľúčmi na námestí SNP.

V tú nedeľu a ďalšie dni po návrate domov som sústavne počúvala správy v rádiu aj v televízii. Na utorok 27. novembra vyhlasujú generálny štrajk. Vyjdite do ulíc – vyzývali. Tí, ktorí nás podporujú, nech si pripnú na hruď trikolóru!

Nemala som trikolóru, tak som si ju doma uplietla z kúskov vlny a pripla na hruď. Myslela som, že tak urobia mnohí. Aká naivná som bola! V celých Hanušovciach som v ten deň nestretla nikoho iného s trikolórou na hrudi, iba kolegyňu Mariku Jenčovú.Ktovie, koľkí ďalší to vtedy cítili podobne, no v prvých dňoch sa báli navonok prejaviť svoje postoje po zlých skúsenostiach z roku 1968.

A ako spomínajú na tieto udalosti dvaja hanušovskí kronikári? V zázname za rok 1989 sa kronikár Peter Juričkov k týmto udalostiam vyjadruje stručne:

„Udalosti v Prahe zo 17. novembra stretli sa s ohlasom aj u obyvateľov nášho mesta. Hanušovčania podobne ako obyvatelia iných miest a obcí odsudzovali brutálny zásah polície proti manifestujúcim pražským študentom, ktorí si na pokojnej manifestácii pripomínali udalosti zo 17. novembra 1939. Manifestácia na podporu pražských študentov sa u nás neuskutočnila. Svoj postoj k požiadavkám vysokoškolákov a stredoškolákov z hlavného mesta republiky vyjadrovali občania na plagátoch, ktoré vylepovali na obchodoch potravín, mäsny a cukrárne. Ľudia na uliciach, v obchodoch a dopravných prostriedkoch otvorene vyjadrovali svoje názory na politickú situáciu. 1. decembra sa v kinosále Domu kultúry uskutočnil prvý verejný dialóg zvolaný Občianskym fórom, na ktorý prišli aj zástupcovia OF z Divadla Jonáša Záborského v Prešove a zástupcovia prešovských vysokoškolákov. 4. decembra sa v kinosále uskutočnilo druhé zasadnutie OF. Na zasadnutí odzneli požiadavky na rekonštrukciu pléna a Rady MsNV. Na treťom zasadnutí OF 21. decembra sa vystúpilo s požiadavkou na pričlenenie mesta a okolitých obcí k okresu Prešov.

Dni po 17. novembri boli charakterizované zvýšeným záujmom o politické dianie, ale aj zvýšenou nákupnou horúčkou najmä v potravinárskych predajniach.“

Peter Vozár, do roku 1990 tajomník Mestského národného výboru v Hanušovciach nad Topľou a primátor mesta v rokoch 1994-2002, v úlohe kronikára mesta Hanušovce nad Topľou v zázname za rok 2010 v kapitole č.11 pod názvom „Čo neobsahujú kroniky nášho mesta“, opisuje udalosti novembra 1989 (a krátko po ňom) takto:

„Bol som prítomný od novembra 1989 na všetkých rozhodujúcich jednaniach, stretnutiach, okrúhlych stoloch, priebehoch volieb a dovolím si povedať, že mám dosť podložených a pravých údajov, aby som prispel do kroniky mesta týmto zápisom. Je stručný a vychádza z realít, ktoré sa u nás v opisovanom období stali. Aj v našom meste sa za prelomové obdobie musí považovať koniec roka 1989 (2 mesiace) a rok 1990. Uvedené obdobie sa stalo obdobím, kedy sa aj u nás riešili personálne otázky na Mestskom národnom výbore a v organizáciách riadených Mestským národným výborom – Technické služby, prevádzkárne mesta Hanušovce nad Topľou, Mestské kultúrne a spoločenské stredisko.

Medzi najdôležitejšie úlohy sa však po personálnych čistkách považovala príprava a priebeh demokratických volieb v roku 1990. Aj v našom meste sa už koncom roka 1989 vytvára politický subjekt Verejnosť proti násiliu – VPN. Táto po niekoľkých stretnutiach vytvára svoje neoficiálne vedenie, ktoré sa ujíma úlohy organizovať pracovné stretnutia s orgánmi mesta.

Uvedené vedenie VPN na jednaniach reprezentovali:

Ing. Michal Balog – vedúci hospodársko-správneho odboru na mestskom národnom výbore, Dr. Dezider Babica – riaditeľ Osobitnej školy, Ján Čurlík, Kamila Švecová, Agáta Krupová.

Na jednaniach im ako opozícia stáli členovia vtedajších orgánov mesta. Tieto orgány však už neboli kompletné. Mnohí poslanci pléna mestského národného výboru sa vzdali buď dobrovoľne vlastných mandátov, alebo pod tlakom verejnosti (okolo 40%). Nakoľko v bývalom režime bolo riadenie rozhodujúcich vecí stranickou záležitosťou, aj v našom meste dochádza na straníckej domácej pôde taktiež k rozhodujúcim zmenám.“

Kronikár ďalej opisuje udalosti tohto obdobia na 7 stranách kronikárskeho záznamu a pretkáva ich osobnými komentármi.

Poznámka: *Občianske fórum, ako ho uvádza Peter Juričkov, na Slovensku nepracovalo, iba v Čechách. Tu pracovalo hnutie Verejnosť proti násiliu, ako ho správne uvádza Peter Vozár. K ich občasnému zamieňaniu dochádzalo z dôvodu, že obe hnutia sa sústavne paralelne spomínali vo všetkých médiách i kdekoľvek medzi ľuďmi na verejnosti.*

Text a foto: Agáta Krupová

HANUŠOVSKÁ FUTBALOVÁ MINILIGA

Jesenná časť Hanušovskej futbalovej miniligy začala 14. septembra 2019. Pôvodne boli prihlásené 6 mužstvá (BAPE, FFA, FK ROMA, GUNNERS, NERVÁK, REMIX). Po odhlásení mužstva BAPE na konci jarnej časti sa počet mužstiev znížil na päť a všetky pred tým odohrané zápasy BAPE boli kontumované.

Súťaž pokračovala s piatimi mužstvami a až posledným zápasom 19. októbra sa rozhodlo o víťazovi, ktorým sa stalo mužstvo ROMA Hanušovce.

Konečná tabuľka hanušovskej miniligy 2019

1. FK ROMA 9 5 1 3 22:11 13
2. GUNNERS 9 5 2 2 11:4 12
3. FFA 9 4 3 2 15:7 10
4. REMIX 9 3 4 2 11:20 8
5. NERVÁK 9 3 5 1 9:11 7
6. BAPE 5 0 5 0 0:15 0

Najlepším strelcom bol Lacko Pavel z FK ROMA,s počtom strelených gólov 9.

Ďalšie poradie strelcov:

Lacko Pavol (ROMA) -6
Hric Maroš (FFA) -5
Hlucho Horvát František (ROMA) -4
Horvát Matúš (REMIX) - 4

Poďakovanie za pomoc pri organizovaní hanušovskej miniligy 2019 patrí Hluchо-Horvátovi Františkovi, Lackovi Jánovi, Marenčínovi Matúšovi, Mgr. Minárovi Pavlovi a za technickú pomoc mestu Hanušovce nad Topľou.

V roku 2019 sa všetky zápasy tejto miniligy odohrali na futbalovom ihrisku. V tomto roku plánujeme odohrať miniligu už na novom multifunkčnom ihrisku pri základnej škole. Kvôli rekonštrukcii telocvične v základnej škole sa tejto zimy neodohral turnaj vo futsale o Pohár primátora mesta Hanušovce nad Topľou. Turnaj bude preložený na neskorší termín.

Jozef Knašinský
predseda športovej komisie pri MsZ
Hanušovce nad Topľou

VÍZIA FK POD ŠIBENOU ROMA HANUŠOVCE NAD TOPĽOU

Futbal je odjakživa v našom meste najobľúbenejší šport

Zimná prestávka okresnej VI. futbalovej ligy poskytuje priestor na zmeny. V minulej jesennej sezóne sme začali hrať s výbornými výsledkami, no v strede sezóny sa nám niektorí hráči a hlavne brankár zranili. Počas hosťujúcich zápasov domáci hráči hrali deštruktívne, a tak sa výsledky na konci sezóny zhoršili, čo je daň nováčika. Od jesennej sezóny 2020 chceme pre našich Hanušovčanov a hlavne pre mládež vytvoriť mládežnícke družstvá DU-19 a U-11 žiaci. V opačnom prípade - ak mládežnícke mužstvá DU-19 a U-11 žiakov nevytvoríme - hrozí nám pokuta. Je totiž potrebné, aby rómska mládež mala nejaké aktivity. My ako občianske združenie a futbalový klub nepotrebujeme robiť nábor, lebo ihrisko je stále plné detí, na ktoré sa majorita zvyčajne sťažuje. No majú robiť neplechu po meste a byť hluční, tak je stále lepšie, ak budú pod dozorom trénerov a dospelých. Veď futbalové ihrisko je na to, aby sa na ňom hral futbal.

Na záver sa chceme poďakovať sponzorom, ktorí nám pomohli v prvej sezóne, mestu Hanušovce a okolitým obciam, ktorí nám pomáhali v úplných začiatkoch. Ďalej tiež ďakujeme okolitým firmám, ktoré nám poskytli materiálnu pomoc. Dúfame a veríme, že sa nájdu aj ďalší sponzori, ktorí s nami budú spolupracovať na zlepšení podmienok pre kvalitnejšiu hru. No sme sklamaní, že miestne hanušovské firmy s nami odmietli spolupracovať. Chceme však veriť, že v budúcnosti sa situácia v tomto smere zlepší.

František Hlucho Horvát st.

Mesto Hanušovce nad Topľou
MsKS mesta Hanušovce nad Topľou
Hanušovský literárny klub HALIKLUB

vyhlasujú IX. ročník literárnej autorskej súťaže

IHNÁTOVE HANUŠOVCE 2020

Podmienky súťaže

Účastník musí mať najmenej 10 rokov, horná veková hranica je neobmedzená. Prijaté budú len vlastné práce písané po slovensky, doposiaľ nepublikované.

Počet prihlásených prác

Od jedného autora minimálne 2 a maximálne 5 básní písaných strojom alebo počítačom (formát A4),
Próza a publicistika najviac 10 normostrán.

Práce vytlačené v 3 kópiách na obálke označené I**HNÁTOVE HANUŠOVCE 2020** poslať **poštou** najneskôr do 31. mája 2020 na adresu:

MsKS mesta Hanušovce nad Topľou
Mgr. Agáta Krupová
Mierová 333/3
094 31 Hanušovce nad Topľou

Kontakt pre informácie:

Mgr. Agáta Krupová – 0902 970 853

Pri všetkých súťažných prácach je potrebné uviesť:

- meno a priezvisko autora;
- dátum narodenia;
- presná adresa bydliska vrátane PSČ, telefón,e- mail;
- u žiakov a študentov uviesť ročník a presnú adresu školy.

Súťažné žánre

POÉZIA – tematicky voľné
PRÓZA – tematicky voľné
PUBLICISTIKA – téma: **Život okolo mňa/nás** (Ľubovoľný publicistický žáner.)

Súťažné kategórie

Súťaží sa v troch vekových kategóriách:
I. žiaci základných škôl
II. študenti stredných škôl
III. dospelí

Uzávierka súťažných príspevkov je 31. mája 2020.

Vyhodnotenie súťaže

Práce v literárnej súťaži posúdi odborná porota v zložení PhDr. Peter Karpinský, PhD. (spisovateľ a jazykovedec) a PaedDr. Eva Kollárová (pedagogička, poetka, autorka piesňových textov). Porota určí 1., 2., 3. miesto a čestné uznanie v každej kategórii a Hlavnú cenu Jána Ihnáta. Víťazom budú udelené diplomy a Zborník víťazných prác IH 2020; laureát Hlavnej ceny Jána Ihnáta bude odmenený finančnou cenou a zborníkom.

Slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže sa uskutoční v mesiaci september 2020. Oceneným bude zaslaná pozvánka.

Výsledky súťaže Ihnátove Hanušovce 2020 budú zverejnené na webovej stránke **www.hanusovce.sk** (WEBnoviny).

Poznámka: Zaslaním súťažných prác nám dávate súhlas so spracovaním osobných údajov v zmysle Zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov.

Súťažné práce nevraciame.

FAŠIANGY - OSEMSMEROVKA

Fašiangy začínajú po Troch kráľoch a trvajú niekoľko týždňov až do noci pred Popolcovoustredou. Je to obdobie hojnosti, tancovačiek, veselíc, karnevalov, ale aj prechodovýmobdobím medzi zimou a jarou. Čo vlastne znamená toto zvláštne slovo? Odvodené je znemeckého Faschang (pôvodne fastschank), čo vyjadrovalo výčap pred pôstom, tedaposledné dni tohto veselia.U Slovanov sa spájalo so snahou o zabezpečenie dobrej úrody do ďalšieho roka, plodnosti,sýtosti a hojnosti. Pre Taliansko a Nemecko boli v tomto období typické karnevaly, u nás sa ujalipredovšetkým ... **(tajnička - 20 písmen)** prostredí.

Fašiangové masky v minulosti mali mať predovšetkým magicko-rituálnu funkciu a mali chrániťpred pôsobením zla, odplašiť negatívne sily a zároveň mali pomôcť nakloniť tie pozitívne -privolať prosperitu na gazdovstve, zaistiť si plodnosť a zveľadiť hospodárstvo. Masky sazhotovovali zo slamy, vlnených kožuchov, ľanu, konopí a napodobňovali mátohy a zvieratá.Väčšina masiek je groteskná až bizarná. Ľudia sa maskovali, aby takto v utajení mohli aspoň nachvíľu byť niekým iným, robiť si zo seba žarty a parodovať neprajníkov.

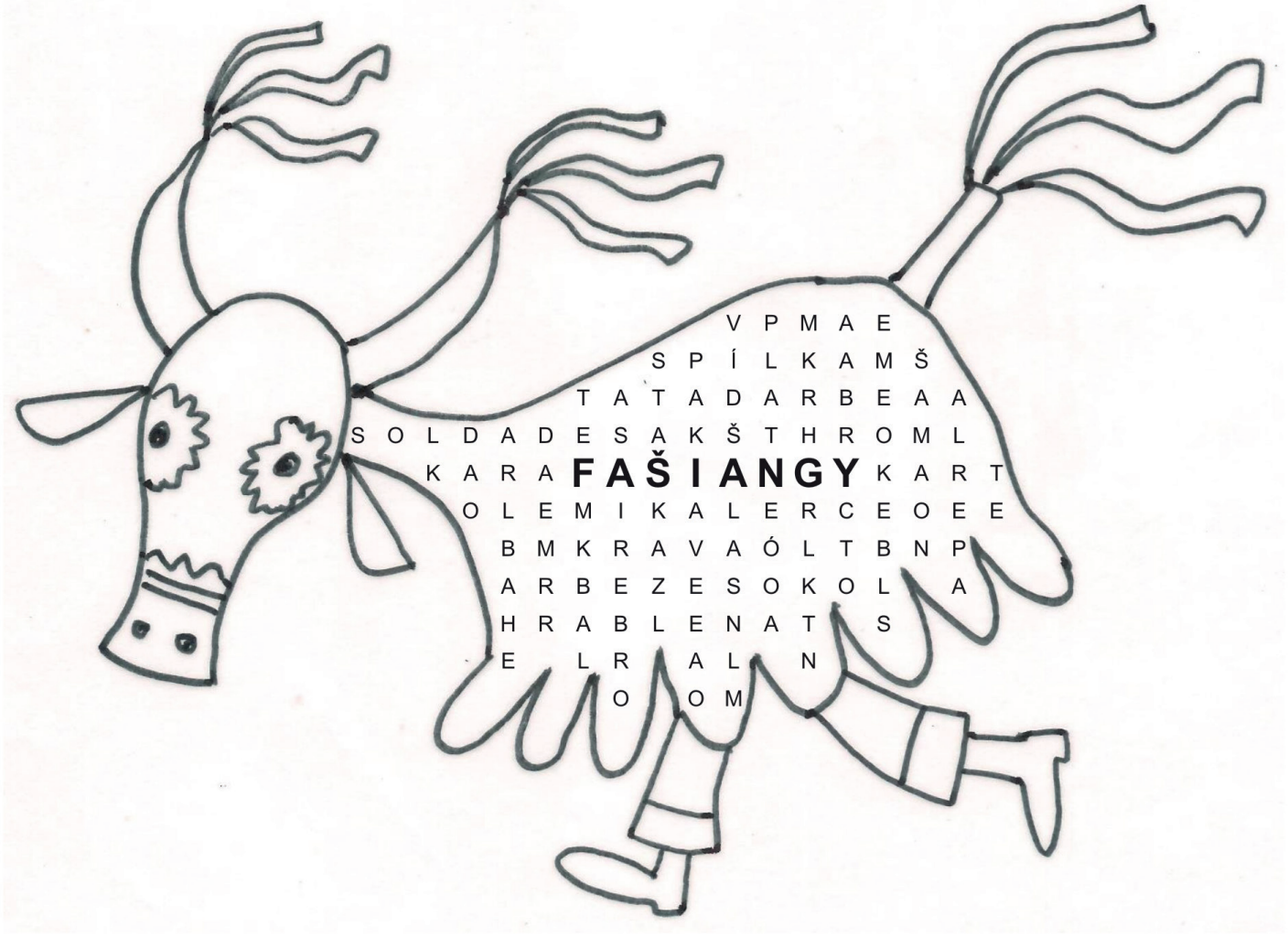

BRADA, CLONA, EGREŠ, HRABLE, HYENA, IMELO, KARAFA, KOBRA, KÓLIA, KRAVA, LAKTE, PERLA, PÍLKA, PLATNE, REBRO, RIASA, ROBOT, SALAŠ, SEDADLO, SOKOL, TAŠKA, TLAMA, TRAKY, ZEBRA.

Autor: Jozef Vysočan

Hanušovské noviny – štvrťročník mesta Hanušovce nad Topľou. Vydavateľ: Mesto – Mestský úrad Hanušovce nad Topľou, Mierová 333/3, 094 31 Hanušovce nad Topľou. IČO: 00332399. ISSN 1339 – 567X. Evidenčné číslo: EV 4320/11. Zodpovedná redaktorka: Mgr. Agáta Krupová (aga). Jazyková úprava: Mgr. Marta Lehetová. Sadzba a design: Zuzana Sotáková. Tlač: Tlačiareň Kušnír Prešov. Info pre čitateľov a prispievateľov Hanušovských novín: Príspevky, námety, upozornenia píšte na e-mailovú adresu: hanusovske.noviny01@gmail.com, esemeskujte alebo volajte na č.: 0902 970 853. Uzávierka tohto čísla bola 31. januára 2020. Uzávierka nasledujúceho čísla 2/2020 bude 30. apríla 2020. Nepredajné.

Za obsah jednotlivých príspevkov zodpovedajú ich autori. Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť, upraviť alebo neuverejniť. Zásadne nezverejňujeme anonymné príspevky!